

BRASSÓI LAPOK

SZERKESZTŐSÉG, KIADÓHIVATAL, NYOMDA
BRASSÓ, KAPU-ÚTCA 64-66. SZÁM

POLITIKAI NAPILAP

TELEFONSZÁMOK: SZERKESZTŐSÉG 677 és
677 SZÁM - KIADÓHIVATAL 52 és 677 SZÁMELŐFIZETÉSI DÍJAK: Brassóban egy óra 70 lej
negyedévre 190, félre 360, egy évre 680 és 10 lej kézbesítési
díj. - Vidékre postai küldéssel 80, 220, 420 és 600 lej
Külföldre negyedévre 370, félre 720, egész évre 1400 lejFŐSZERKESZTŐ
SZELE BÉLA dr.HIRDETÉSEKET Brassó kivételével kizárólag a PUBLI-
CITE RADOR BUKAREST, Strada Berthelot No. 1, vagy annak
híkjai vesznek fel. APROHIRETESEK közvetlenül a kiadoba
küldendők vagy bármelyik bizományosunk útján is feladhatók

MEG KELL OLDANI A KISEBBSÉGI PROBLÉMÁT

„Két év óta szép szavakon kívül semmit sem kapnak a kisebbségek” —
„Legyen elég a habozás és halogatás politikájából” — „A gyulafehérvári ha-
tározatok betartását becsület és lelkiismeret követeli”

Popp Gh. képviselő cikke az Adeverulban

BRASSO. (A Brassói Lapok munkatár-
sától.) Józan román politikusok — látva
azt a helyzetet, amelyben Románia kisebbségei
sínylődnek, — az utóbbi időben mind
gyakrabban hangoztatják a kisebbségi probléma
megoldásának szükségességét. A hangulat
tisztán gondolkodó politikusa-
ink egyre sürsübbő megnyilatkozásaiból ki-
érezhető, kétségtelenül a tarthatatlan helyzet
felismerésének visszhangja, mert hat évi
nemtörődőség után végre is reá kellett
jönni arra, hogy a kisebbségek millióit nem
lehet quantitá négligéable módjára kezelni,
s meg kell találni a módot arra, hogy a bé-
kés egymással élés és együttműködés
alapjait megteremtsek.

Ennek ad most hangot az a cikk, amely
az Adeverul legutóbbi számában Popp Ghe-
orghe parlamenti képviselő tollából látott
napvilágot, s amely habozás nélkül tisztán
tárja fel nemcsak azt a helyzetet, amelyben
a romániai kisebbségek vannak, hanem rá-
mutat nyíltan azokra a hibákra is, amelye-
ket hat év óta a mindenkori kormányok ve-
lük szemben elkövettek.

— Hat év óta — írja Popp — négy
milliónyi román állampolgár állanod zak
latoltságban él. Hat év óta Románia la-
kösségének egy jelentékeny része, a ki-
sebbségek, bizonytalan jövő elé néznek,
állandó aggodalomban és félelemben. Ez
a gyötrelme mutatja, hogy Románia nem
tudta megoldani a kisebbségi kérdést vég-
legesen és kielégítő módon.

— Nem mondhatjuk, a kormányok
ígéreiteiben és nyilatkozataiban nem volt
hiány, amelyek néha őszinték és tisztes-
ségesek, néha pedig ámitók voltak, csak
hogy másnyelvű polgártársainkat meg-
nyugtassák. Minden politikai párt fogad-
kozott, hogy minden románnak meg-
adja a szabadságot és egyenlőséget nem-
zetiségi különbség nélkül. S a kormányok
nak meg volt az idejük arra, hogy őszinte-
ségükről törvényhozási uton, szervezett-
séggel tanúságot tegyenek. De csak szép
szavakat mondtak, anélkül, hogy meg-
valósításukhoz fogtak volna.

— Hetek és hónapok telnek el, s lesz
nek évekké észrevétlenül. A kisebbségi
probléma marad a régiben, anélkül,
hogy hozzányúlának, — befejezetlenül,
bizonytalanságban. A kormányférfiakat ez
nem aggasztja, nem zavarja; ez nekik so-
hasem sürgős. Ma vagy holnap vagy tíz
év múlva, mindegy nekik, s nem érzik a
kérdés égető sürgősségét.

— Ki ne emlékeznék a magyar poli-
tika félszázados tehetetlenségére, amely
a nemzetiségi kérdések rendezésére — a
halogatásnál más megoldást nem talált?
Mi, erdélyi románok ötven évén át hall-
gattuk a megbékülés meséjét, néztük az
évről-évre, évtizedről évtizedre való ha-
logatást — a katasztrófáig. A halogatás po-
litikája rombolta le Magyarországot. Nö-
velte a magyar sovinizmus étvágyát, s
kihívta a románok kétségbeesését, a leg
mérsékeltabb románokat is az irredentiz-
mus karjaiba kergette, mert ebben lát-
ták a szenvedések orvoslását. Ez a poli-
tika hiúsította meg a békés megoldás le-
hetőségét, s tette a helyzetet jóvátehetet-
lenné a magyarok számára.

— Nekünk, erdélyieknek, akiknek
megvan a kellő gyakorlatunk e probléma
kezelésében, mi, akik küzdöttünk Nagy-
romániáért, kötelességünk felmérni han-
gunkat a magyar politika hibáinak meg-
ismétlődése ellen. Azok a tegnapi, mai
vagy holnap kormányok, akik nem igye-
keznek jóhiszeműleg megoldni a ki-
sebbségek problémáját, valósággal ellen-
ségek a román állam konszolidációjának.
Megnehezítik a jövőt, s előkészítik a hol-
nap veszedelmeit. A kérdés gyors és
végeleges megoldása a hazafias előrelátás
dolga és magasabb államreazon kötelessé-
ge. Mind azok az államférfiak, akik sovi-
nizta agitációval megakadályozzák vagy
komplikálják a kérdést, a történelem előtt
felelősséggel tartoznak cselekedeteik su-
lyos következményeire.

— Pesszimizmus és kasszandrai hang
sulyozás nélkül mondjuk ezt, de komo-
lyan és lelkiismereti kötelességünk tuda-
tában.

— Igaz, a történelem nem mindig
ismétlődik. De a kérdés nem oldódik meg
semmiesetre önmagától, ahogyan azt egy-
szerű kedélyek hiszik. Ellenkezőleg, a
probléma felismerése kötelességeket ró
reánk, s annak halogatása csak újabb ne-
hezségeket gördít a gyakorlati megoldás
útjába.

— Ne képzeljük azt, hogy a mi nem-
zeti szuverénitásunknak Románia földje
feletti történet elismerése feljogosít arra,
hogy a kisebbségekkel szemben tetszés
szerinti politikát folytathatunk. A román
állam szuverénitása egyenesen megköve-
teli, hogy az integritás és az államegység
határain belül a kisebbségek nemzeti éle-
tüket élhessék. Amíg ezt a kisebbségi kö-
vetelményt ki nem elégítjük, addig nem-
zetiségeinket nem fegyvereztük le.

— Mindaddig, míg elnyomottaknak,
jogaiktól megfosztottaknak érzik magu-
kat kisebbségeink, addig ellenzékei lesz-
nek nemcsak a kormánynak, hanem ma-
gának a román államnak is. A külföl-
dön folytatják agitációjukat, nemzetközi
fórumok elé mennek, a külföldi sajtó-

ban dolgoznak, szakadatlanul növelve el-
lenünk az ellenszenvet, államstrukturánk
elleni bizalmatlanságot, s megingatva az
ország határok megváltoztathatatlansága-
ba vetett hitet. Mozdolódni fognak, politi-
kailag, s amennyiben lehetőségük lesz, ka-
tonailag szervezkedni fognak.

— Bármely szempontból tekintjük is
a dolgot, a probléma jelenlegi állása
újabb és újabb nehézségeket és kompli-
kációkat szül a konszolidáció és Romá-
nia jövője tekintetében.

— Alapvető kérdés, amelyről be-
szélnünk kell. Elrejtteni a kérdést, strucc-
intelligenciára mutat.

— Legyen elég a habozás és haloga-
tás politikájából, legyen elég a veszedel-
mes ígéretekből. Ez csak óráról-órára
nehezebbé teszi a kérdés kielégítő meg-
oldását. Nem ötletszerű és esetenkénti
megoldások fogják elnémitani a kisebbsé-
gi agitációt; bátorsággal kellő megol-
dást kell találni. A probléma megoldását
az elején kell kezdeni, szembe kell nézni
vele, s minden irányban, az iskolában, a
közigazgatásban, az igazságszolgáltatás-
ban, a politikában, a kulturális és gaz-
dasági életben, az államélet minden ágá-
zatában bátran és őszintén meg kell ol-
dani.

— Mi, erdélyiek, ismerjük a megol-
dás módját. A kisebbségi jogok klasszikus
formuláját leszögeztük a gyulafehérvári
határozatokban, 1918 december 1-én. Ez
ünnepélyes fogadalom volt, amelynek
lelkiismeretes betartását a becsület és a
politikai értelem követeli.

— E határozatok kihirdetése után hat
évvel épen ideje, hogy azokat meg-
valósítsuk.

Ezeket írja Gh. Popp, nemzetgyűlési
képviselő. Józan belátás, a helyzet helyes
felismerése vezette, amikor leírta ezeket a
mondatokat. Ujat nem mond bennük. Is-
métlése annak, amit mi, kisebbségek, hat év
óta uton-utfélen, minden lehető alkalommal
teli torokkal hangoztattunk. Eddig nem vet-
tek róluk tudomást. Most Popp képviselő
ur leszögezte a letagadhatatlan valót, ame-
lyet minden románnak, aki hazája érdekeit
tartja szem előtt, meg kell szívnia, nie. Józan,
tisztá hang. Vajjon a liberálisok meghallják-
e, magukba szállnak-e hallatára?

A romániai kisebbségek problémája ége-
tő probléma, amelyet meg kell oldani, még
akkor is, ha azt egy nem liberális táborban
küzdő képviselő követeli

Uiból megindulhat a magyar nemzet négy száz éves harca...

Benesék nagyratörő tervei a dunai konföderációval — Csehország minden
eszközzel meg akarja szerezni Középeurópa hegemoniáját

BUDAPEST. (A Brassói Lapok tudósi
tőjától.) Az utóbbi hetekben politikai és
diplomáciai körökben egyébről sem be-
széltek, mint arról a diplomáciai bom-
báról, amelyet a cseh sajtó a dunai kon-
föderáció eszméjének szőnyegrevetésével
helyezett el az európai politikában. A
cseh sajtó csalafintáskodott: úgy akarta
a dunai konföderáció eszméjét elültetni
Európa közvéleményében, hogy ennek a
tervnek a kidolgozására Benes egyenesen
a népszövetségtől kapott megbízást. S bár
kiderült, hogy ez nem igaz, az eszme
maga nem aludt el, sőt a kisanant, de
a nagy szövetségesek részéről is állan-

dóan csinálják a hangulatot az új állam-
alakulat mellett.

Érthető. Beneséknek életérdeke úgy
gazdaságilag, mint politikailag, hogy a
rég ósztrák-magyar monarchiát vala-
milyen formában, esetleg kibővítve, újból
feltámasszák. Ezt a szükségességet sike-
rült Benesnek a nagyjánál előtt is plau-
zibilissé tenni, s ma már az angol és
francia közvélemény annyira szafurálva
van ezzel az eszmével, hogy megvalósi-

A lej Zürichben
nyitáskor 2.85

Mai számunk 16 oldal.

tásának szüksége egyre nagyobb nyomattal jelentkezik.

Egy angol újságíró legutóbb négy hetet töltött Prágában, s ott szerzett benyomásairól szenzációs részleteket mondott el egy budapesti politikusnak. Szerinte Középeurópa nagy változás felé halad.

— Meglátják — mondta —

a csehek megcsinálják az új közös monarchiát, ha kell, akár a Habsburgokkal is.

A csehek nem nyargalásznak jelszavakon nekik nem köztársaság, s nem szabad királyválasztás kell önmagáért, még csak nem is l'art pour l'art legitimizmus.

Nekik a Duna völgyének gazdasági hegemoniája kell, Budapesten és Bécsen át Belgrádig, sőt ennél tovább, Zágrábon keresztül az Adriáig.

— Ez a cél annyira kell nekik, és olyan sürgősen, hogy nem válogatnak a hozzávezető eszközökben. Igazi cseh konoksággal és szívóssággal hiszik, hogy Bécs öröksége, a nagy középeurópai Habsburg-birodalom hivatása rájuk szállt át s Prágába tette át ujjászületésének és súlypontjának székhelyét. Szvatopluk óta küzdenek ezért a célért, amiért most Benesék minden eszközt megmozgatnak. Ezért környékezik állandóan Ausztriát a kisántánthoz való csatlakozás tervével, hogy Magyarország körül a gyűrű tökéletesen bezáródjék. Erre irányul Magyarországgal szemben követett politikájuk minden egyéb mozdulata is. Mert ha Bethlenékkel sikerül megalkotniuk a dunai konföderációt, akkor jó nekik Bethlen is. Ha viszont Bethlenék nem volnának olcsó áron kaphatók, amint ők szeretnék, akkor ott van kéznél a Károlyi-féle megoldás, amelyhez kész fundamentumok szolgáltatnak a magyarországi szocialista, radikális és liberális páriók, amelyek nem ismerik többé az integer Magyarország célját és a pacifizmus és demokrácia nevében szívesen bemennek akár a prágai Reichsrathba is.

— A magyar politikának most ügyesnek és körültekintőnek kell lennie, mert ha nem tudja e terveket egyensúlyozni, úgy sorsa hosszú időre meg lesz pecsételve. Akkor Magyarország előről kezdheti majd a már négyszázéves önállósági harcot s folytathatja olyan reménytelenül, mint ahogyan folytatta a négyszáz éven át az ősszbirodalom gondolatával szemben... Annyi különbséggel, hogy akkor Bécs ellen hadakoztak, s most majd Prága ellen fognak hadakozni.

(*) Vasárnap „A névtelen ember” a Modern Mozgóban. Főszerepben: Harry Liedtke.

Averescupárti népgyűlés Karánsebesen

LUGOS. (A Brassói Lapok tudósítójától.) Az Averescu-párt Temes-Torontál- és Krassó-Szörény megyei pártszervezeteinek élénk részvételével látogatott népgyűlés folyt le tegnap Karánsebesen. A népgyűlésen Goga Octavián volt miniszter elnökolt, aki nagyszabásu beszámolót tartott a jelenlegi politikai helyzetéről, ezután pedig az Averescu-párt közeli politikai kilátásait ismertette. A népgyűlést fontos pártértekezlet előzte meg, utána pedig nagyszabásu társas ebédet rendezett az Averescu-párt karánsebesi szervezete Goga miniszter és a jelenvolt politikusok tiszteletére.

Goga ez alkalommal kifejezte azt a határozott meggyőződését, hogy a liberálisok nem sokáig tarthatják magukat és a mai nehéz szituációban csak az Averescu-párt képviseli az egyensúlyra törekvő rendszert. Energetikus vétót emelt Goga a liberálisok központosító törekvései ellen. A mult hibáin okulva, annak az elvnek kell érvényesülnie, hogy: egyenlőséget mindenkinek. A csatolt területek nem tűrhetnek el ostoba gyarmatpolitikát. Követeli, hogy Erdélyt és a Bánátot benschültsék igazgassák és a jövődó kormányban minden miniszter mellett a csatolt területekről való szakember, államtitkár álljon, aki a döntéseket hozza. Így lehet a mai tarthatatlan állapotot javítani.

Erdély ügyei erdélyi kezekbe tartoznak!

A liberális képviselők újabb gyűlése — Memorandumot terjesztenek a kormány elé s parlament elé viszik az ügyet

NAGYVÁRAD. (A Brassói Lapok tudósítójától.) A liberális párti képviselők tegnap újból népes gyűlést tartottak Nagyváradon, amelyen élesen kritizálták a kormány politikáját a legutóbbi településekkel és az ismeretes utlevél panamával kapcsolatosan.

A gyűlésen dr. Cosma Gábor szenátor elnökolt.

A gyűlésen egyhangulag kimondották, hogy a parlament megnyitása előtt a kormánynak memorandumot nyújtanak át, amelyet az összes képviselők aláírtak.

A memorandum kifejti, hogy Erdély és a Bánát egyharmad részét képezi a mai Romániának s ipari és kereskedelmi szempontból óriási értéket jelent az országnak. Ezért az erdélyi embereknek nagyobb teret kellene biztosítani, hogy képességeiket az ország javára kifejthessék. Az erdélyi liberális képviselők erdélyi szekciót követelnek a kultuszminiszteriumban is és követelik, hogy a felekezeti és kisebbségi kérdések elintézését er-

délyiekre bizzák. Követelik végül az erdélyi miniszter visszahívását.

Ezután elhatározta a gyűlés, hogy minden egyes megye panaszait jegyzőkönyvbe foglalják; s különösen a városi közigazgatás és pénzügyi tulkapásokat fogják szigorúan bírálni és megszüntetésüket követelni. A gyűlés folyamán különös hevesességgel támadták Vaitoianu minisztert és Franasovici államtitkárt.

Alkalmunk volt egy liberális politikussal beszélgetést folytatni, aki a Brassói Lapok számára a következő nyilatkozatot tette:

— Az erdélyi liberális képviselők akciója nem akar palotaforradalom lenni, mert az Erdélyt érintő minden kérdést a párton belül akarunk megoldani. A mi akciónk megértésre talált a kormánynál és a mai ülésen csak precizítottuk a memorandumunkat, amelyre egy hét alatt választ várunk. De ha ezt nem kapjuk meg, úgy a parlament szószerű megismétlünk és akkor újból felhívjuk a kormányt és a parlament figyelmét az erdélyi kérdésekre.

Nagyatádi lemondott

Újabb viharos ülés a magyar nemzetgyűlésen — A magyar bírói kar megőrzi higgadtságát

BUDAPEST. (A Brassói Lapok tudósítójától.) A vita, amelynek csiráját Fábian Béla szociáldemokrata nemzetgyűlési képviselő a nemzetgyűlési ülésen elvetett, még ma is folyt, még pedig nem kisebb hevesességgel, mint tegnap. Fábian tegnapi felszólalására Wolff Károly válaszolt, s kijelentette, hogy a nemzetitanács előtt az esküt már csak azután tették le, amikor a királyi engedély erre itt volt.

— József főherceg is felesküdt! Nem szégyen! — kiáltja közbe valaki.

Újabb vihar

Wolff a szocialisták viharzása közben mondotta tovább beszédét, s kifejtette, hogy logikátlan feltevés, amiért egy szolgálatot nem teljesítő bíró, mint ő, tagja az ébredők egyesületének, azért nincs bírói függetlenség.

A szociáldemokraták újból zajogni kezdenek, mire Ernst Sándor keresztényszocialista képviselő a padot verve kiáltja:

— Hallatlan társaság! Itt már beszélni sem lehet. Terrorizálni akarják a nemzetgyűlést!

Fábian válaszolt ezután s fenn tartja állításait. Megismétli azt a kijelentését, hogy Wolff készítette azt a törvényjavaslatot, amelyet súlyosságáért Károlyi Mihály visszautasított. A javaslat címe: Néptörvényjavaslat a nagyüzemek és nagybirtokok szocializálásáról.

Leszavazzák az elnököt

Elnök ezután javasolja, hogy a Ház holnap a napirend első pontjaként Örfy Imrénék a házszabályrevízióról szóló indítványát tárgyalja. Örfy nem járul hozzá az elnök indítványához s kéri, hogy a kérdés letárgyalására bizottságot küldjenek ki. A nemzetgyűlés nagy többsége Örfy indítványát fogadja el az elnöki javaslattal szemben.

Ulain bocsánatot kér

Ulain Ferenc emelkedett ezután szó lásra s bocsánatot kér azért, hogy a tegnapi ülésen illetlen módon aposztrofálta az elnököt.

Nagyatádi lemondott

Ezután váratlan esemény következett. Meskó Zoltán sürgős interpellációt terjesztett elő a földmívelésügyi miniszterhez, s úgy nyilatkozik, hogy a földbirtokrendező bíróság működése nem felel

meg a törvény végrehajtási utasításainak. Kérdi, igaz-e, hogy nincs harmonikus együttműködés a bíróság és a földmívelésügyi miniszter között?

Nagyatádi azonnal szólásra emelkedett.

— Mindenkinek érdeke volna, — mondotta, — hogy a törvényt mielőbb végrehajtsák. Nagy sajnálattal állapítom meg, hogy nagy mulasztások mutatkoznak. Meggyőződtem arról, hogy mindazok, akiknek a törvény végrehajtásába akár mint birtokosnak, akár más címen beleszólásuk van,

nem gyorsaságra törekszenek, hanem ki akarják húzni a reform végrehajtását.

A rengeteg panaszt és nehézséget alig bírom tovább elviselni, az állandó munka egészségemet teljesen tönkretette, s már azon gondolkozzom, hogy helyemét más megfelelő embernek adjam át.

Ünneplik Nagyatádit

E kijelentésre a baloldal óvációban tör ki, s amikor az óváció elcsendesül, a kormánypárti képviselők felállnak és percekig tapsolják a minisztert, akinek választát a Ház egyhangulag tudomásul vette.

Az ülés után Nagyatádi írásban átnyújtotta Bethlennek lemondását, a miniszterelnök azonban elhatározását függőben tartotta, s a kormányzóhoz ment, hogy a helyzetről jelentést tegyen.

A lovagias ügyek tömkelege

A tegnapi viharos ülés nyomán a lovagias ügyeknek egész tömkelege támadt. Fábian Béla provokáltatta Ulain Ferencet, Ulain Hedry Lőrincet és Besenyei Zenót. Horváth Géza budapesti bíró ma nyilvános főtárgyaláson kijelentette, hogy bármily támadások hangzanak is el a bírói kar ellen a nemzetgyűlésen, a bírák meg fogják őrizni higgadtságukat és pártatlanságukat. Langer Jenő elnök is felhívta külön a bírákat, hogy őrizzék meg higgadtságukat és tartózkodjanak minden egyéni véleménynyilvánítástól.

(*) A F. S. S. R. labdarúgó szakosztálya központi bizottságának általános szabályai hiteles magyar fordításban megjelent és kapható a Brassói Lapok könyvtárában. Minden futballal foglalkozó ember el kell olvassa ezt a könyvet. Ara 20— lej.

Bethlen arcképe

Az egységes párt lelkesen ünnepelte a miniszterelnököt, aki visszaállította Magyarországot becsületét a külföldön

BUDAPEST. (A Brassói Lapok tudósítójától.) Az egységes párt mai értekezletén Bethlen miniszterelnököt már a terembe lépése alkalmával lelkesen ünnepelték. Beszélyey Zeno napirend előtt, Nagyatádi Szabó miniszter parlamenti beszédét méltatva hangoztatta, hogy a pártnak nincs senki, aki ne kívánna a földbirtokreform gyors és eredményes végrehajtását. Kifejezi a párt hűségét, ragaszkodását Bethlen személye iránt, aki hosszas és eredményes külpolitikai munkálkodás után a jóvátétel kérdését, melyet az ország közvéleménye talán nem is tud eléggé értékelni, levette a nemzet válláról. Ezzel, valamint a pénzügyi konszolidációval legálább a minimális gazdasági életfeltételeket biztosította az országnak, s külpolitikai téren is megteremtette a szabad mozgás lehetőségét. Dicséri Bethlent, hogy az ország belső adminisztrációjában is tapintatos, de erőlyes kézzel fogja a gyeplőt és minden oldalon rendet és fegyelmet teremt.

Bethlen miniszterelnök szólalt fel, hosszas éljenzés közepett.

Kijelenti, hogy ha az egységes párt kisebbségre jutna a parlamentben, nem vállalná tovább a felelősséget a kormányért, mert

a koalíciós alapon való kormányzást az ország sorsára nézve nemcsak alkalmatlannak, hanem, különösen a mai nehéz időkben, veszedelmesnek is tartja

Ova int mindenkit, hogy ilyen alapon kormányzást vállaljon, mert akkor a kormányzás feltarthatatlanul lecsuszik a szélsőségek felé. Az esetleges sérelmeket a párton belül kell elintézni.

A párttagok felállva percekig tapsoltak. Eljeneztek.

Miután még az értekezleten megbeszélték az aktuális kérdéseket, a képviselők pártvacsorára gyűltek össze. Itt Pekár Gyula üdvözölte Bethlent genfi sikere és ötvenedik születésnapja alkalmából.

A magyar ügy fejlődésében, mondta, nagy esztendő az 1924. Ugy érzi, a történelem Bethlenről úgy fog megemlékezni, mint aki a magyar becsületet visszaállította, aki a nemzetet magasra emelte. Meggyőződött róla külföldi útja során, hogy Bethlent Európában a legnagyobb elragadtatással emlegetik. Itthon akárhányszor az ellenkezőjét látjuk, mondta, s a tegnapi parlamenti esetek szégyenére válnak a nemzetnek. Nem kíván egyebet a magyar földnek, csak hogy Bethlent azzal a tisztelettel és ragaszkodással nézzék, ahogy a külföldön a volt ellenséges és a semleges államok nézik. Lyonban a kisanatbellek gratuláltak neki Bethlenhez.

Pekár beszéde közben lehullt a lepel Bethlen képéről, melyet a párt festetett meg. (Viharos ováció.)

Bethlen az üdvözlésre azt válaszolta, hogy azoknak a képét szokták leleplezni, akiknek politikai pályájuk véget ért: ő nem akar az elmulás gondolatával foglalkozni. (Eljenzés.) A mai nehéz időkben sem a kormánynak, sem a pártnak nem feladata, hogy elégiát írjon, hanem az, hogy a vezéri pálcát, melyet a nemzet kezébe adott megtartsa és ha keztyűt dobna elébe, azt felvegye. A világháborút — ugymond — nem az ellenséges ökölcspások, nem is a gazdasági kiéheztetés következtében vesztette el Magyarország, hanem lelki momentumok hatása alatt. Lélek nélkül nincs harc, nincs győzelem. Elítéli Bethlen az érvek híján való személyeskedést, a becsületben való gázolást. Addig marad a helyén, amíg a konszolidációt az egész vonalon megvalósítani tudja. Sikeres külpolitika csak konszolidált belpolitikai helyzet alapján lehetséges. A házszabályrevízióra szükség van. A pártnak nem szabad eltérnie a nagy céloktól és ő csak addig marad a párt élén, amíg az egységes lesz.

A párttagok felállva percekig tüntettek Bethlen mellett.

Lovász János és Csontos Imre a kiscigádák nevében megcáfolták azt a híresztelést, mintha a kiscigádák kilépnének az egységes pártból.

Nagyatádi Szabó István miniszter lelkes ováció közepett szintén felszólalt, méltatta Bethlen egyéniségét és munkáját és kifejezte reményét, hogy a jövőben is együtt dolgozhassék vele. Hasonló szellemben szólott Wass miniszter is.

Romániában jutalom jár a denunciánsnak

Rotschild Salamon máramarosszigeti adóhivatali tragédiája

MÁRAMAROSSZIGET. (A Brassói Lapok tudósítójától.) A mai állapotokat élénken jellemző szomorú történet játszódott le Máramarosszigeten, melynek áldozata egy szorgalmas köztisztviselő Rotschild Salamon lett.

A történet ott kezdődik, hogy Rotschild, aki huszonöt éve állami tisztviselő és a cseh imperium átvételéig Havasmezőn teljesített szolgálatot, az elcsatolás után mivel továbbra is román tisztviselő akart maradni, Máramarosszigere jött, ahol adóhivatali ellenőrnek nevezték ki. A szerény igényű tisztviselő szorgalmasan látta el hivatalát, míg egy szép napon új adminisztrátort neveztek ki a máramarosszigeti pénzügyigazgatóságba, aki kötelességszerűen átvizsgálta a pénzügyigazgatóság ügymenetét és megállapította, hogy az adóhivatal főnöke Bota Juon, súlyos visszaéléseket követett el. Az adminisztrátor jelentésére Bota Juon ellen fegyelmi vizsgálatot rendeltek el, állásától felfüggesztették és helyébe a szorgalmas Rotschildet nevezték ki főnöknek. A szerencsétlen embernek ez a kinevezés volt a veszte.

Rotschild Salamon a kinevezés ellen az első időben még tiltakozott, azonban nem lehetett ellene appellálni, hát szépen hozzáfogott a nagytakarításhoz.

Mindenekelőtt kihordatta hivatali helyiségéből az elődje által ott hagyott sörös és pálinkás üvegeket

majd sor került a volt adóhivatali főnök képgyűjteményére, mely egy kétesszinű lepedőre felszúrálva díszelgett a falon.

A képgyűjteményben Bota ismerőseitől kezdve az összes máramarosszigeti kasszatündérek szerepeltek

és bizony Rotschild nem nézte át a képgyűjteményt, hanem kihordatta a hivatali szobából az oda nem illő dolgokat. Mikor ezzel a munkával elkészült a hivatal rendbehozásához látott hozzá, íróasztalával szemközt heyezte el a királyi pár fényképét, megkezdte az adóhátrálékok behajtását, szóval rendet teremtett az egész vonalon.

Bota Juon eközben pedig azon lökte a fejét, hogyan állhatna bosszút utódán. Fülébe jutott a nagytakarítás híre, meghallotta, hogy Rotschild kihordatta képeit, azonnal kész volt tervével. Tüstént szaladt a szigurancára és

feljelentést tett Rotschild ellen felségssértés címen, mert a kihordott fényképek között állítólag ott volt a királyi család képe is

A vizsgálat megindult és Rotschild nem tiltakozott. — Lehet, — mondotta — de nem tételezhettem fel, hogy kávéházi kasszatündérek és kabarénok között a felséges királyipár képei is ott legyenek.

Mivel a sziguranca előtt nyilvánvalóvá lett, hogy Rotschild bosszu áldozata, megszüntette az eljárást ellen. Hetekig nem történt az ügyben semmi. Epen zsidó új napja volt, amikor idézést kapott a kolozsvári hadbíróstól, hogy azonnal jelenjen meg kihallgatás véget. Rotschild nyugodt lelkiismerettel ment el Kolozsvárra, a hadbíróság előtt elmondta az ügyet, úgy, ahogy történt, de a hadbíróság másképpen gondolkodott és letartóztatásba helyezte az adóhivatali főnököt.

Teltek multak a napok Rotschild érdekében interveniáltak a prefektus, a pénzügyigazgató, bizonyították, hogy Rotschild becsületes, szorgalmas, használható tisztviselő, nem használt semmit, a huszonöt évét állami szolgálatban eltöltött tisztviselőt becsúgták és megindították ellene az eljárást.

Tegnapelőtt szuronyos katonák hoztak Szigetre Rotschildot, aki különben is gyenge idegzetű ember és a fogság, valamint az igaztalan meghurcolás annyira megviselte, hogy a máramarosszigeti elmeegógyintézetbe kellett szállítani

Theodoru pénzügyigazgató, több lap munkatársa előtt újólaj kijelentette, hogy Rotschild korrekt, becsületes ember és ártatlan a királygyalázásban, míg Bota összeférhetetlen és megbízhatatlan tisztviselő.

Mindennek betetőzésére és annak bizonyítására, hogy Romániában pártatlannul mérik az igazságot, csütörtökön váratlanul egy pénzügyminiszeri rendelet érkezett Máramarosszigetre, mely Bota Juont visszahelyezi állásába. Bota a rendelet értelmében már át is vette hivatalát.

A denunciáns megjutalmazása hivatalos körökben nagy felháborodást keltett, Rotschild iránt pedig városszerte általános a részvét.

Bánsági küldöttek a Magyar Párt nagygyűlésén

TEMESVÁR. (A Brassói Lapok tudósítójától.) Az országos Magyar Párt temesvári tálmegyei tagozata a következő tagokat delegálta az országos Magyar Párt közlelebről megtartandó nagygyűlésére: Fülöpp Béla dr. szenátor elnököt, Veterany Viktor dr. ügyvéd, ügyvezető alelnököt, Kabos Ármin kereskedőt, Ambrózy Andor báró nagybirtokost, Légrády István kereskedőt, Mágory Lajos birtokost, Feld Kálmán dr. és Aczél Oszkár dr. ügyvédeket és Osztie Andor főtitkárt. A tagozat egyúttal a Bánság sérelmeit (iskola-nyelvrendelet—agrárreform) memorandumba foglalva elküldte tárgyalás végett a kolozsvári vezetőségnek. A tagozat a Magyar Párt új elnök személyére nézve is egysegesen fog eljárni.

Újabb nagyszabású pénzhamisítás a Bánságban

LUGOS. (A Brassói Lapok tudósítójától.) A Bánságban újabb nagyszabású pénzhamisításnak jutott nyomára a napokban a lugosi rendőrség, amely egy az egész Bánság területére kiterjedő bankóhamisító bandát fűlt le megint. A rendőrség tegnapelőtt Nagybadófalva krassószörénymegyei telepén közszégen letartóztatott és a lugosi ügyészre szállított be két egyszerű parasztszönyt, névszerint Jankó Zsuzsannát és Vargha Istvánnét, akiknek lakásán a lefolytatott

házkutatás alkalmával nagymennyiségű kintőnőn sikerült 100 és 500 lejes bankjegyhamisítványt találtak. Kihallgatása alkalmával két asszony megnevezte cinkostársait. Schieszler Ignác temesvári műszerész és Balogh Imre, szintén temesvári kocsmáros személyében. Schieszler Ignác gyártotta a hamis bankjegyeket és Balogh Imre volt azoknak a forgalomba bocsátója, akitől viszont a szemszédos megyékben manipuláló megbízottak vették át a hamis pénzt továbbadás és értékesítés végett. A letartóztatott asszonyok valamása alapján a lugosi rendőrség megkeresésére tegnap letartóztatották Temesváron Schieszler Ignácot és Balogh Imrét is, akiket a mai napon átszállították a lugosi ügyészség börtönébe.

Tanácsoliam Önnek régen KOPROL hajtot vegyen kérem.

KAVIAR A LEGJOBB HETILAP.

Cigaretta, csak cigaretta . . .

Látogatás az ország legnépszerűbb dohánygyárában — Megfejtetem, hogy miért olyan komisz a cigaretta — Hiába ontja a gyár a dohányt, ha a kormány nem engedi, hogy jót adjon

MOTTO: Ha szállnak a légben a füstkarikák olyan édes, oly szép a világ

(A Brassói Lapok tudósítójától.) A hangulatos operett-refrén édesnek és szépnek látja a világot, tudónk azonban már régen különvéleményt jelentett be az említett füstkarikák ügyében, feltéve, ha azok nemcsak a légben, hanem a torkunkon is átszállnak. S tényleg, hazánkban alig van téma, amely olyan abszolút felháborodást váltana ki az érdekeltek, erősebb nemhez tartozók, és ma már nemcsak az erősebb nemhez tartozók köréből mint a dohány problémája.

Látogatás a legnépszerűbb dohánygyárban

Miért nincs cigaretta?

Miért nincs szivarunk?

Továbbá dohányunk?

S ha van cigaretta, meg szivarunk, meg dohányunk, miért olyan komisz?

Ha meg nincs, akkor miért nincs jó, általában miért van rossz, főleg miért van a rosszból is kevés és miért nincs a jóból is sok, elvégre sok a rosszból is megárt. Más-különb legjobb tudomásunk szerint dohánytermelő állam vagyunk, hat dohánygyárunk szakadatlanul üzemben áll s a kincstárnak kevés olyan bőséges jövedelmi forrása van, mint a dohányjövődék, az a jövődék, az a jövedelmecske, amelyet a kvalifikálatlan és megemészthetetlen és elszívhatatlan és mégis mégis megemészthető és mégis elszívott dohánytermékek után fizetünk mi, fogyasztók, illetve szivók, csekély dohányunkból az államnak.

Az is kétségszövegbevonhatatlan, hogy az Erdélyben ismeretes dohánytermékek közül viszonylag a sepsiszentgyörgyi dohánygyári termékek a legelső — népszerűség szempontjából, ezért elhatároztam, hogy látogatást teszek ebben a dohánygyárban, hogy objektív képet nyújthassak a dohánygyártás mai szituációjáról, hátha megtalálom a fenti kérdések kutatott kulcsát is.

Éjjel is dolgozik a gyár

A gyár belső vérkeringése meglepően nyüzsgő képet mutat. A modernebbnél-modernebb gépek és a jódresszírozott munkások szakadatlanul ontják a dohánytermékeket és a Diesl-nyersolajmotor berregése éjjel sem szünetel,

olyan nagy a kereslet, azaz annyi ember dohányzik Brassó-, Csik-, Kisküküllő-, Marostorda- és Székelyvármegyékben,

abban az öt vármegyében, amelynek dohányszükségletét a sepsiszentgyörgyi dohánygyár fedezi.

Tartsunk sorrendet legjobban les, ha megismerkedünk először a dohánytermelés és dohánygyártás fázisaival, vagyis azzal a rendkívül bonyolult procedurával, ami a dohányból történik onnan, hogy a termelő beszerzi az államtól a dohánymagvakat, egész addig, amíg kieregethetjük pőzós ajkunk között az imádott kék füstöt.

A melegágytól a cigarettafüstig

Többnyire februárban vetik el a dohánymagvakat melegágyakba. A kisarjadzó érzékeny csirákat a tavasz elkövetkezéséig legalább is háromszor, négyszer átülteti a termelő, hogy a hihetetlenül kényes természetű dohánypalánta folyton friss földben fejlődjen s egyre több elhasználatlan levegő érje. Később, midőn a kiskori dohányültetvény kikerül a szabad földbe, menten virágozni kezd és leveleket fakaszt, amelyeket leszednek érésük szerint augusztus hó közepétől szeptember végéig. Az alakra, a szímetriális, zöldszínű dohányleveleket, vastag szárukon átfurják és ezrével kötélre fűzik, majd a szellős, világos, de napfénytől nem ért szárítóban mindaddig szárítják, amíg a levegő a vastag koró nedvességét is teljesen fel nem szívja. Ez a folyamat körülbelül 2—4 hetet vesz igénybe. Ezután kisimítják, majd szín és nagyság szerint kötegekbe halmozzák össze a leveleket. Ezeket a kötegeket, amelyeket kukoricalevél, vagy jutaháncs tart egybe, papusának nevezi a termelő. A termelés persze a kincstár ellenőrzése mellett történik s a dohánynevelés szezonja idején a szemfüles finánc bármely pillanatban meglepheti a termelőt. Végül is megjelenik náluk a dohánybevéltő hivatal tisztje, és be-

váltja a dohányt, amelynek további feldolgozása az államra hárul.

Közben a dohánylevelek, főleg a kocsa nyos részek jelentékeny nedvessége folytán bizonyos salétrom kiválasztódás jön létre a dohánytornyokban s ha a laikus látná ezt az erjedést, okvetlenül penészedésre gondolna, holott ez a salétromképződés elengedhetetlen kelléke a dohányelőkészítési folyamatának. Midőn a gyulladási felhevült dohánykötegek elérték a kellő hőfokot, szétszedik, majd újból összerakják a halmazokat és mind addig követik ezt az eljárást, amíg teljesen ki nem forr a dohány. Ekkor »bebálozzák« (többnyire 200 kilogramm súlyú kötegekbe) »felasztagolják«, végül pedig szétküldik a dohánybálákat a gyáraknak feldolgozás végett.

Szumátrai dohány a szentgyörgyi gyárban

A dohánygyárban mindenekelőtt szétvágnak, majd osztályozzák a dohányt a levelek nagysága, minősége, száma és erezte szerint.

A Romániában gyártott szivarokhoz a messzi külföldről hozzátják a szükséges dohányleveleket. A dohány keskeny, bizonyos milliméter vastagságú szalagokra való felvágása után a dohány feldolgozása, kimérése, a cigaretta töltése következik, amely műveletet a közönséges cigaretta gépe, a finomabb cigarettafajloknál emberi kéz végzi.

Jóval komplikáltabb a szivar feldolgozása, amelynek finomabb anyagát a román kincstár a híres dohánytermő szigetekről szerzi be. Az országban ezidő szerint csak egyféle, úgynevezett száraz szivargyártás dívik, és az ehhez való szivardohánylevelet és borítékanyagot Brazília, Havanna, Szumátra és Jáva szállítják Romániának. A milliós szállítmányokat a bukaresti központi dohányraktár veszi át és továbbítja a gyáraknak, ahol a szivarbélanyagot már égési próbának is alávetik és annak eredményéhez képest a gyártott szivarok minősége szerint osztályozzák. A dohánytermékek összetételét illetően a gyárak mindenkor felsőbb instrukció szerint járnak el. A kincstár ugyanis pontosan meghatározza valamennyi dohánygyár számára, hogy a különböző dohánytermékek milyen összetételben kell szerepeljenek egy-egy cigaretta, vagy dohányfajta gyártásánál.

Protekcio és rossz cigaretta

Ezt valaki elmondta nekem a gyárban és ezzel a keresett titok birtokában vagyok. A kincstár azért sülyesztette annyira alá a vidéki dohánygyárak termelésének színvonalát, hogy a megkülönböztetett protekciónak örvendő bukaresti központi dohánygyár, amelynek gyártmányai legalább száz százalékkal jobbabbak, mint a Sepsiszentgyörgyön készült dohánytermékeké,

keresettebbek legyenek, mint az erdélyi dohánygyártás termékei.

Igy hát alig akad belőle valami érdemi hasznunk, hogy a gyárban olyan kitűnően folyik a munka. A magyar világban a gyár nem volt berendezve cigarettagyártásra, így a gépberendezést alaposan ki kellett egészíteni és ezzel kapcsolatosan a munkások létszámának szaporítása is szükségessé vált. A gyár ma 1070 munkást foglalkoztat, akik közül 900 női munkaerő van. A dohánygyártás pepecselő mesterségében a férfiaknál általában hasonlíthatatlanul produktívabb eredményeket érnek el a szakmunkások, ami a gyöngédebb nem könnyű gyors kezével magyarázható meg.

Kéz, ami olyan pontos, mint a mérleg

Riporter rendszertelenséggel végigjárom a hiánytalan apparátussal dolgozó gyár összes osztályait. Legnagyobb a termelés a hármas minőségű 25 grammos pipadohányban. Ez a parasztság kedvenc füstölőnivalója. Egy-egy asztalnál három munkás ül, egy kiméri a dohányt, kettő csomagol. A mérőő egyetlen markolásra pontosan kihuzza a kívánt súlyt, napokig nem fordul elő, hogy a kettőtől többet, vagy kevesebbet tegyen a mérlegre, a csomagoló keze pedig olyan sebességgel tesz-vesz, hogy észre sem venni, mikor érinti meg kezével munkaközben a ragasztót, amelyet a jófajta angyalos agyag szolgáltat. A dohányfeldolgozó helyiségekben rejtetett, nyomott, áporodott nikotinszag a levegő, ami sajnos alaposan kikezdi a munkások tüdejét, úgy, hogy a Betegségügyi Pénztár fennállása óta ráfizet a dohánygyári munkásság egészségére. A finom cigarettákat és szivarokat kézzel állítják elő. Miután a szivarbélanyagot egy ezrelékes török rózsasalajjal illatozzák, a feldolgozó összekeveri a különböző dohányfélékből álló bélanyagot, összefonja, majd a buroklevelebe göngyölt szivarbélbeteszi az alakminta, leborítja a fedőlappal és a sajtó alá teszi. A bélanyagminta 24 óráig kellene állnia a szivarnak, azonban a mai gyorsított tempójú munkarend mellett mindössze öt percig tart ez a folyamat. A szivarjelölt ezután a fonónő kezébe kerül, aki egy vékony érezetű, kellemes színű borítéklevélbe csavarja be.

A regátban nem szivaroznak

A szivarozó társadalom rendkívül fontosnak tartja a szivar színét, holott

a szivar ízének semmi köze nincs a borítéklevél színéhez

és az mindenkor csak a bélanyag keverési arányától függ. A szivargyártásnál az is hiba, hogy az előírás szerint 3—6 hónapig tartó szárítási időt az óriási kereslet következtében nem várják be, és az e hónapban gyártott szivar már a következő hó folyamán a trafikba kerül. Érdekes megemlíteni, hogy az új Romániában jobbra csak az erdélyi dohánygyárak foglalkoznak szivargyártással, mivel a regátban nem ismerik a szivart.

Tilos a jó cigaretta gyártása az erdélyi gyárakban

Megtudom, hogy a sepsiszentgyörgyi dohánygyárnak a román dohányjövődék jobb termékeit, a Ferdinánd, Mária, Mihail Viteazul, Pelisor, Intim Club, Jockey Club, Principesa és Ghincesa cigarettákat nem szabad előállítani, mivel ezeknek gyártása a regátbeli gyárak monopoliuma. Itt csak regálemessé, regált, damét, functionart, meserist és nationalt gyártanak, a szivarok közül a hét lejes Regalitas Espical a legfinomabb, amit itt készítenek.

A gyárnak önálló hüvelygyára van, egy gép naponta 60—75 ezer cigarettát tölt meg, míg a cigaretta-töltő gyanánt használt, asztalhoz erősített pergamentlap segítségével, mely feleslegessé teszi a dohány kimérését, gyűrését, gyúrását és levágását, a kézi munkaerő napi háromezret készít el.

— Mennyit keres a cigarettatöltéssel? — kérdezzük az egyik munkásnőtől.

— Ezer darabért 15 lej kapok — hangzott a válasz.

Tehát 45 lej a napi keresete ilyen megfeszített munka mellett. Hja, nyilván bőségebb jövedelme volna, ha a román kincstár helyett egy Castiglioni Camilló tartaná kezében a román dohánytermelést. A fizetések különben 1200—1500 lej között ingadoznak, amelyet két összegben kap kézhez a munkás.

Naponta két és félmillió cigaretta

A cigarettákat összekötő szalagot lepecsételik a gyártási nap dátumával. Erre a célra a gyárnak komplett nyomdája, továbbá dobozgyára, asztalos és lakatos műhelye van, amelyben házilag akármilyen méretű elő tudnak állítani, míg az új gépfelszereléseket Németországból szerzik be. Epen legutóbb vett a gyár Drezdában négy modern találmányú Excelzior Rekord gépet a szopóka nélküli cigaretták gyártására. Végtelen hosszú ságu hurka alakjában töltődik itt a népszerű national, (megjegyzem magamnak, hogy a gyár munkásai és tisztviselői saját jószágukból ezt a cigarettát szívják) amelyet egy vágókészülék az előírt hosszúságban darabokra szel. Percenként 1500 darabot dob ki egy ilyen Excelzior gép. A gyár egészében véve naponta két és félmillió cigarettát és tízezer kiló csomagolt dohányt készít s a dohánygyár készlete ezidő szerint meghaladja a húszmillió lej értékét. Hogy mégis miért van dohányhiány? Egyszerűen az olthatatlan vagonhiány miatt. Tehát ezért is a CFR a hibás.

Elhagyjuk a gyárat. Szép, langyos októberi délután, a pompásan parkirozott udvarokon egy csomó munkás áll a vasrácshoz szmulva.

A rácson keresztül átvesszik az ebédel hozzátartozóikat.

A gyár területét ugyanis a munkások reggel hajtól, délután félháromig, a munkaidő alatt nem hagyhatják el s a munka befejeztével naponta mindannyit megmótozzák, mivel a gyárból cigarettát, vagy dohányt kivinni azonnali elbocsátás terhe alatt szigorúan tilos!

Seidner Imre.

Romániának nincs szüksége dolgozó iparosokra?

Zsombolyán kétszáz tanoncot utasítottak ki

TEMESVÁR. (A Brassói Lapok tudósítójától.) Zsombolyán kereskedő és iparoskörökben érthető megdöbbenést keltett a helyi hatóságok legújabb intézkedése, melynek következtében Zsombolya kereskedői és iparosai tanoncok nélkül maradnának. A Jugoszláviától átvett nagyközség lakosságának ellenőrzése közben kitűnt, hogy mintegy kétszáz inas jugoszláviai illetőségű, mivelhogy ezek az inasok a Zsombolya körüli községek-ből jöttek be annak idején zsombolyai mesterekhez tanulni, s ezek a községek ma is Jugoszláviához tartoznak. Van ezek között az inasok között, aki az első; vagy második tanonc évükben van, de sokan közülük már harmadik évüket töltik. S az intézkedés, amely a szegény suhancokat érte az, hogy mivel nem idevaló állampolgárok, kitoloncolják őket.

A zsombolyai mesterek az emberiesség álláspontjára helyezkedve ezen gyermekek jövője érdekében most a temesvári kereskedelmi és iparkamarához akarnak fordulni s annak közbenjárását kérni aziránt, hogy a tanoncok tanoncidejük lejártáig megmarad hassanak mestereiknél. Hiszen majd akkor is, ha ezek felszabadulnak, s akad közöttük, aki továbbra is Romániában óhajtaná maradni, módot kellene találni arra, hogy könnyűszerrel megszerezhesék a román állam polgárságot; a dolgozó, hasznos és képzett iparos elemre minden országnak szüksége van, Romániának is.

Az erdélyi és bánági jegyzői kar kulturájáért

A lugosi jegyzői tanfolyam ünnepélyes megnyitása

LUGOS. (A Brassói Lapok tudósítójától.) A községi és körjegyzők képesítése céljából a belügyminisztérium Lugoson, a Bán-ság ezen jelentős és magas műveltségű színvonalú városában közigazgatási tanfolyamot engedélyezett, amelyet ma nyitottak meg úgy a hatósági képviselők, mint a közönség nagy érdeklődése mellett ünnepélyes keretek között. Ez a jegyzőtanfolyam, amelynek célja a minden magasabb kvalifikáció nélküli, pusztán az irni-olvasni tudáshoz kötött »képesítéssel« bíró okiráltságbeli »secretárok« kultúrátjával szemben az erdélyi és bánági jegyzői kar régi műveltségi színvonalának fenntartása, az Erdélyi és Bán-sági Jegyzők Szövetségének évek óta kifejtett szívós és kitartó küzdelmét, memorandumozó sok deputációzását koronázta sikerrel.

A célkitűzésnek megfelelően, a jegyzői kar kultúrszintjének megőrzése érdekében a tanfolyamra az ország minden részéből felvételre jelentkezett 270 pályázó közül a tanfolyam előkészítő bizottsága 170 pályázót visszautasított és csupán 100 olyan jelöltet vett fel a tanfolyamra, akiknek mindenike, — amint ez a magyar rezsim alatt is volt — érettségi vizsgával, vagy legalább is nyolc középiskolai végzettséggel rendelkezik.

A belügyminiszter a tanfolyam igazgatójává dr. Ciupe György krassószerénymegyei szubprefektust nevezte ki, akinek vezetése mellett ma délelőtti ünnepi hangulatban és ünnepélyes formák között történt meg a tanfolyam megnyitása. Az igazgató alispán megnyitó beszéde után dr. Corneanu Péter prefektus a város, Buha Sándor, a vármegyei jegyzőegyesület elnöke pedig a jegyzők szövetsége nevében üdvözlötte a 100 jegyzőjelöltet, annak az óhajnak és reménynek adva mindnyájan kifejezést, hogy a tanfolyamról kikérülő új jegyzők az államnak és a köznek a kötelezőteljesítés erkölcsi tudatával áthatott becsületes és igazságos szolgálói legyenek.

A megnyitó ünnepély előtt ünnepi istentisztelet volt a görögkeleti templomban a tanfolyam hallgatóinak és nagy közönségnek impozáns részvétele mellett.

Erzsébet királyné és Carmen Sylva barátsága

A királyné feljegyzései csak ötven év múlva kerülnek nyilvánosságra Erzsébet királyné és Ferenc József

BECS. (A Brassói Lapok tudósítójától.) Paul Lindberg titkos udvari tanácsos érdekes feljegyzéseket közöl most Erzsébet királyné és Carmen Sylva, Románia költője lelkű királynéja, baráti viszonyáról. A két királyné, akik közül mindegyik lelkesedett a természet szépségeiért, a költők, bölcselők, zeneszerzők, és képzőművészek alkotásaiért, kölcsönösen meleg rokonszenvet érezték egymás iránt.

— Már az első pillanatban megértették egymást — idézi Paul Lindberg Carmen Sylvával folytatott egyik beszélgetést. — Tudtuk, hogy összetartozunk és hogy egyikünk öröme vagy bánata a másik számára is örömet vagy bánatot jelent. Legjobban szerettem volna, ha Erzsébet királyné, aki annyi megértést tanusított az igazi, festői szépségek iránt, először ősszel látogatott volna meg bennünket, amikor erdőségeink felöltik csodásan színes ruhájukat. De ilyenkor a királyné mindig dél felé vágyakozott és szándékát következetesen keresztül is vitte. Először 1887 májusában látogatott meg bennünket, amikor a hegytetőkön magasan állott még a hó és a hegyi patakok zugva rohantak a völgybe, de már lenn minden zöldelt és virágzott. Ra jongó lelkesedés fogta el, amikor ezt az új világot meglátta: a hatalmas parkot, amely majdnem egybeolvadt a végtelen erdőséggel. Már reggel öt órakor kísértünk és felmentünk a rohanó Peles partjára. Közben el kellett neki mondanom azokat a meséket, amiket a patakról magam költöttem. Aztán valami mohával fedett helyen pihentünk ahol körülvevett bennünket a fák zizegése és az erdő suttogása. Egészen megelégedtünk az időről legbensőbb érzéseink és élményeink elbeszélése közben.

— Amikor egy ilyen kóborlásunk alkalmával — mondotta tovább Carmen Sylva — közöltem Erzsébet királynéval különböző irodalmi terveimet, bizalmasan elmondotta, hogy szintén szokott írni, de minden írását elrejtí és úgy intézkedik, hogy feljegyzéseit, főleg amelyek életére vonatkoznak, halála után csak ötven év múlva hozzassák nyilvánosságra. Ezek a feljegyzések nagyon értékes dokumentumok lehetnek. Jellemre nézve nagy, tiszta és igaz volt. Semmit sem vettem meg jobban, mint a képmutatást és a lakájkodást. A legjobban az bántotta, hogy gyakran a konvenciók és etikettkérdések kerültek közé szorították s megbénították szárnyalását. Ez szinte testi fájdalmat okozott neki. Eppen ezért legtöbbször utazásaira csak egy legmeghit-

tebb barátnőjét vitte magával kísérettül. Gyakran mondotta, hogy a földgolyó kicsiny ahhoz, hogy utazási vágyát kielégíthesse. Szívesen ellátogatott volna Indiába, Japánba, de hát... királyné volt. Ez a messzeségbe való vágyódás főleg abban leli magyarázatát, hogy szűkebb otthonának állandó és gyűlöletes korlátai közül szabadulni igyekezett.

Ferenc Józsefről mindig szeretettel és tisztelettel emlékezett meg. Közöttük becsületes barátság állott fenn. Mindegyik megértette, tisztelte a másik lényét és jellemét. Ha nem voltak együtt, állandóan leveleztek és a királyné királyi férjével mindig a legteljesebb nyíltsággal beszélt. Ebben a rendkívüli asszonyban minden színarany volt, gondolatai nagyszabásúak és bátrak, kifejezési módja eredeti és tömör. Harmónikusan szép volt. Csodás volt a haja, szemének álmodozó pillantása, mély és, úgy hangjának zenéje. Mielőtt megfogant benne a rokonszenv és a bizalom valaki iránt, feltétlenül odaadott volt. Már az első pillanattól kezdve úgy éreztük, mintha már nagyon régóta ismertünk volna egymást és benső barátok lettünk volna. Amikor első találkozásunk alkalmával dicsértem szép hajviseletét és megjegyeztem, hogy bizonyára nagyon gyakorlott és jó fésülőnője van, hamiskás mosoly kíséretében a következőket válaszolta: »Nem, most nincs velem a frizőröm, mert szabadságot, hanem a nővéreim frizőrőjét hoztam magammal.« Amikor kérdően néztem rá, így folytatta: »Ugy értem, hogy nővéreimnek, a szinpad hercegnőinek és királynőinek a frizőrőjét hoztam magammal. Ugyanis egy színházi fésülőnőt alkalmaztam.«

— Nagyon örültem annak is, — mondotta még Carmen Sylva, — hogy a királynénak az asztalánál elejtett megjegyzései a jelenlétükre különös hatást gyakoroltak. Sohasem mondott valami megszokottat, sohasem azt, amit éppen vártak. Gondolatai gyakran hirtelen a jelenből a múltba vagy a jövőbe repültek. A természet kárpótolta sok mindenért, amit az udvari élet megtagadott tőle. Velem együtt kirándult a hegyek közé és gyermekein örvendezett a csergedő pataknak, a virágzó bokroknak, a reneteg erdőségnek. Gyakran hirtelen elnémult, majd valami mély és komoly gondolatnak adott kifejezést. Amíg élek, a parknak bizonyos pontjai és helyei állandóan reá emlékeztetnek és gyakran úgy tűnik fel előttem, mintha láthatatlanul melletttem állana.

Macdonald elkerülhetle volna a választásokat

LONDON. (A Brassói Lapok eredeti távirata) Valamennyi konzervatív és liberális lap szinte egyértelműleg állapítja meg, hogy Macdonald könnyen elkerülhetle volna a választásokat, ha az igazság kiderítése céljából okos ajánlattal állt elő. Minthogy a kormány minden kompromisszumot előre visszautasított, jogosult volt a következtetés, hogy a munkáskormányt támogatni és titkolni valója van abban a bűnperben, amely a kommunista Campbell szerkesztő ellen megindult.

Macdonald, miután az alsóházban közölte, hogy a parlamentet feloszlatják, kijelentette, sajnálja, hogy az ellenzék tegnapi akciója az általános választást elkerülhetlenné tette. A király felhatalmazta annak közlésére, hogy a parlament feloszlatásába beleegyeznek. A munkáspárt a bejelentést hangoztatással fogadta. Ha a választáson a munkáspárt megbukna, lehetséges, hogy Macdonald még a parlament összeülése előtt visszalép, — vagy ami valószínűbb — Baldwin példájára a trónbeszédre adandó választás alkalmánál vitájánál bevárja formális bukását. A parlament a választások után először november tizenkilencedikén vagy hu-

szadikán ül össze, a döntő vita pedig valószínűleg december elején kezdődik. A választások a tervek szerint október huszonkilencedikén lesznek.

Párisból érkezett jelentés azt mondja, hogy Herriot az angol válságot átmenetinek tartja, s meggyőződése az, hogy Macdonald rövidesen visszajut a hatalomra, mert ezt az ország többsége óhajti.

Rövid hírek mindenfelől

PÁRIS. Az orosz ügyek megvizsgálására kiküldött bizottságban az a vélemény alakult ki, hogy helyeselni fogják a szovjet de iure elismerését, amelyet azonban politikai és gazdasági feltételekhez kötnek.

POZSONY. A trencsényi gyárban a zavargó sztrájkolókra a csendőrség rálőtt. A munkások közül egy meghalt, öt megsebesült. A csendőrök közül többen, köztük a parancsnok is megsebesültek a kövektől, a melyeket a munkások dobtak a csendőrökre.

BUDAPEST. A házszabályrevízióra kiküldendő bizottságban az ellenzéki pártok nem jelöltek tagokat.

Rador (248)

Dél-Amerikába utazik most az egész világ

COSULICH LINE

BUKUREȘTI, Calea Griviței 181. triesti hajóstársaság hajóin.

FIKOK: Timișoara Strada I. C. Bratianu 18. Arad Strada Emineanu 40/a. Oradea-Mare Strada Sf. Ladislau 30. Cernăuți Strada Romana No. 14

HIREK

Vasárnap, október 12.

Katolikus naptár: Pünkösdi utáni tizen-nyolcadik vasárnap. Miksa püspök. — Protestáns naptár: Miksa. — Görög naptár: Szeptember 29. Kirjék. — Izraelita naptár: 5685. Thisri 14. Szukkoth első ünnep.

A nap kel 6 óra 26 perckor, nyugszik 17 óra 38 perckor. Holdtölte 12 óra 21 perckor.

Időjárás: Hőváltozás nélkül továbbra is derült idő várható.

Vidám éji dal

Oly egyszerű az élet rendje:

Nap-éj — nap-éj — mind körbe jár
S kinek megjött az éjszakája,
Az már csak virradatra vár.

Örökké nappal nem lehet,
Csak balga bizza el magát
A bölcs nyugodtan, álmodva
Éli végig az éjszakát;

Most egyszerű az élet rendje:

Nap-éj — nap-éj — mind körbe jár
S kinek megjött az éjszakája,
Az már csak virradatra vár.

Halmágyi Samu

A tenger

A Brassói Lapok számára írta Charlotte Overfler

Először láttam a tengert. Kék volt. Felkiáltottam: jaj de kék! Mélyebb, melegebb volt mint az ég kékje és messze, ahol a szem már fáradtan megpihent olvadt csak egybe a mennybolt azurjával. Hallottam a hangját! Suttogott, mormogott, tremolázott, pianó és forté, hozott a szél, néha fehér korona fodrozott a kékségen, hat éves voltam, fiatal tudom megcsapta a sós párázat... a tenger volt. A parton állottam, de mintha a hullámok dobáltak volna, nem voltam nedves és úgy éreztem, hogy a víz az én kicsi testemen török habbá, könnyű lábbal szerettem volna a víz felett végigtáncolni, sikoltva, boldogságtól és fiatalságtól.

Először láttam tizenhét éves koromban a tengert. Az élet tengerét. Rettenetes volt. Felkiáltottam: jaj de rút! Emberek indulat hullámain táncoltak a fekete gondolatok, állandó dagály volt, amely elborítással fenyegetett mindent. Menekülni akartam. Gyakran furtam fejem ágyam párnái közé, de az ablak alatt az élet tengerre kacagott cinikusan. Hogy féltem! Tudtam, menekülni nem lehet, csak pusztulás, csak elmulás, csak halál.

Először láttam husz éves koromban a tengert. A szerelem tengerét. Szép volt. Felkiáltottam: jaj de fáj. Vérhullámok árasztották el az agyam, amelyeknek taraja szenvedés volt. Minden piros volt körülöttem, a víz, az ég és én olyan egyedül vergődtem, az árban. Uszni próbálkoztam és szembe rohantak velem a hullámok, megfordultam és hátba kaptak. Olyan jó lett volna menekülni, száraz lábbal kimászni a vízből, vagy felülkerekedni a hullámok sokezer lövés erején és diadalmasan megnyergelni taramukat.

Először láttam negyven éves koromban a tengert. A szenvedés tengerét. Felkiáltottam: jaj de szép! Ott feküdtem a vízben és minden csepp engem égetett. A hullámok sebesre sózták a tagjaim, mind beljebb és beljebb sodródtam a vízbe: tudtam, menekülni, kiuszni, kivergődni, megmenekülni nem lehet. Olyan szép volt. Nekivettem a hátam és amikor már csupa vér volt, a mellem fordítottam az ár felé. Hadd csipje, vágja, kinózza, egésze, nyomorítsa, ölje. A víz zenéje az Ave Mariát játszta, mélyen a fenéken a mea culpát hallottam döngeni és az én könnyeim összeolvadtak a tenger cseppeivel és sós volt mind a kettő. Melyik volt sósabb? A tenger vagy könnyek? Az egyikben nátrium, a másikban fájdalom volt? Melyik volt sósabb?

Először láttam hatvan éves koromban a tengert. Az öregség tengerét. Felkiáltottam: jaj de korán. Olyan csendes volt, a hullámok alig-alig zenéltek a parthoz érve, a zene,

amit játszottak, mendelssohni volt. Vége. Erzem, tudom, látom, hiszem. Az élet a szerelem, a szenvedés tengerén keresztül hajózva ideértem. Tudom, a következő öböl már az enyészet öble lesz! Nem bánom. Belevetem magam a vízbe és a hullámok sodornak előre. folyton folyton, de csendesen és nem dobálnak össze-vissza.

Jaj, mikor látom már meg a halál tengerét!

Október 15.

Felhívjuk tisztelt előfizetőink figyelmét erre a dátumra. Kérjük azokat, a kiknek előfizetése ezen a napon lejárt, hogy előfizetésük megújításáról idejekorán gondoskodjanak, nehogy a posta késedelmes kézbesítése miatt a lapküldés megakadjon.

Előfizetési árak vidékre:	
Egy évre	800 lej
Félévre	420 lej
Negyedévre	220 lej
Egy hónapra	80 lej

Tisztelettel:

A Brassói Lapok kiadóhivatala.

— **Segédlelkész kinevezés.** Bedő Béla brassói ref. segédlelkész tanulmányai folytatása végett Angliába ment s helyébe Nagy Károly erdélyi püspök Péter András végzett theológust nevezte ki Brassóba segédlelkésszé.

— **Fegyveresen intézik el az Ulain Fábián affért.** Budapestről jelentik: A nemzetgyűlés első napján lejátszódott Fábián-Ulain affért fegyveresen intézik el. A felek kardpárbajban állapodtak meg. Fábián segédei Pakots József és Hajdu Marcell, Ulain segédei pedig Gömbös Gyula és Zsilinszky István lesznek. Az Ulain-Berky és Ulain-Besenyei affért békésen intézték el.

— **Moravcsik Ernő meghalt.** Budapestről táviratozzák, hogy Moravcsik Ernő, egyetemi tanár, csütörtökön délután háromnegyed háromkor meghalt. Az elhunyt hatvanhat éves volt. Orvosi munkássága különösen az elmébajok vizsgálatára terjedt ki, s ő építette és szervezte meg a budapesti egyetem elmekórtani klinikáját. Szakirodalmi munkássága jelentékeny volt, s munkásságával elévülhetetlen érdemeket szerzett s kutatásaival hatalmas lépéssel vitte előre az orvosi tudományt.

— **Ujabb orosz-magyar fogolycsere.** Budapestről táviratozzák: A magyar hatóságok ma harmincegy komünistát indítottak Oroszországba, akikért a szovjet fogoly magyar tisztet ad cserébe.

— **Öngyilkos fogházor.** Székelyudvarhelyi tudósítónk jelenti: Horvát Károly székelyudvarhelyi volt fogházor hosszabb idő óta ivásnak adta magát. A szerencsétlen apa sehogysem tudott szabadulni rossz szenvedélytől, s egy magára eszmélt pillanatában lakása padlásán felakasztotta magát.

— **A szent házugság.** Hamvai Sándor regényét, amely lapunk hasábjain jelenik meg, nem kell olvasóinknak külön ajánlanunk. Ez az izzó levegőjű, végesvégig lebilincselően érdekes és mesteri kézzel vezetett regény páratlan a maga nemében, s a magyar szórakoztató olvasmányok valóságos remekbe készült mintaképe. Az izgalmas cselekmény során egy különös szerelmi történet forgatagában apa és fiu kerül egymással szembe; a tragikus helyzet feszültsége végül is revolverdörrenésben csattan ki, s azt a sötét képet, amelynek középpontjában az apa áll füstölő revolverrel s magát feláldozó, majdnem halálra sebezett leánya, oldalt pedig a bámulattól gyötört démoni nő, másfelől a lelkiüldözéstől üldözött fiu, — csak az idő és egy lehiggadt bölcs, megértő szívének munkája tudja a hajnal enyhülő színeivel és fényével feloldani. Magyar nyelven még alig irtak ennél izgalmasabb menetű regényt, amely végül mégis a szeretet győzelmét mutatja meg. A regény most jelent meg könyvalakban s megrendelhető kiadóhivatalunkban, valamint bármely könyvkereskedésben.

— **A Brassói Magyar Dalárda értesíti** mindazon jóakaróit, akik a szüreti mulatság alkalmából a buffet részére adakoztak, hogy adományaikat 12-én (vasárnap) délután 6 óráig a Hosszu-uca 152 szám alatt levő evangélikus iskola nagytermébe elküldeni szíveskedjenek.

— **Halálozás.** Temesvárról jelentik: Ma éjjel meghalt Láng Aladár címzetes kanonok, püspöki irodaigazgató a temesvári irgalmas apácák kórházában. Láng Aladár 47 éves volt, több csanádi püspök mellett, mint titkár működött. Legutóbb Budapesten leamputálták az egyik lábát. Ez az operáció okozta korai halálát. Városszerinte nagy a részvét, a tehetséges, puritán gondolkodású kanonok elhalálása miatt.

— **Popovics a csongrádi bombamerénylet napján nem volt Csongrádon.** Budapestről jelentik: Ismeretes, hogy a rendőrségen egy Popovics István nevű állás nélküli tisztviselő jelentkezett, aki azt állította, hogy része van a csongrádi merényletben. Noha már az első pillanatban kitűnt, hogy Popovics vallomása val a rendőrséget akarja félrevezetni, megindították a nyomozást és megállapították, hogy Popovics a merénylet napján Miskolcra tartózkodott.

— **A primadonna hírneve.** Kolozsvári tudósítónk jelenti: Érdekesnek készülő pör tartja izgalomban Kolozsvár közönségét. A pört állítólag Zöldhelyi Anna, a kolozsvári színház ismert primadonnája fogja megindítani Giszkalay János író ellen azon a címen, hogy Giszkalay sértő módon írt róla. A képtelen per elé nagy érdeklődéssel néznek Kolozsvár színházi és írói körei.

— **Az IOGT »Egytelértés« magyar pöhölye** október hó 12-én délután félhárom órakor a ref. tanácsteremben kerületi gyűlést tart. Felhívjuk testvéreinket megjelenésre, valamint 11-én este fél tizenegy órakor a pálya udvaron a segesvári és medgyesi testvérek fogadására minél számosabban vegyenek részt. A vezetés.

— **Takarékoskodik a budapesti Opera** Budapestről táviratozzák: Amint hírlik, a budapesti Opera igazgatósága takarékosságból husz magánénekesnek és harminc zenésznek felmond. Ezután hetenként csak négy előadás lesz. Az állami színházak személyzete ragaszkodik a megkötött szerződésekhez, s tiltakozik a Városi színháznak magánkézbe való adása ellen.

— **Antiszemita tüntetés a soproni erdészeti főiskolán.** Sopronból táviratozzák, hogy az ottani erdészeti és bányászati főiskolán az első éves hallgatók kivonultak az előadásról, mert az igazgatóság az első évfolyamra két zsidó hallgatót is felvett. A zsidó tanulók erre elutaztak a városhoz, mire felszólították őket, hogy azonnal térjenek vissza. A rektor negyvenhét órára felfüggesztette az előadásokat, s az ifjúsággal közölte, hogy ha október tizedikéig nem hagyják abba a tüntetéseket, az összes internátusi menza és vizsgakedvezményeket megvonja tőlük.

(*) **Ne szaladjál úgy, még ma szombaton három előadáson láthatod a hét slágerét, »Az asszony és a bábu«** című filmdarabot. Concha Perez tanulságos történetét tárja fel ez a film. A ragyogó spanyol bestia, akinek lelke romlottabb, mint az uccasarki céda lányé, de a teste fehér és soha nem érintette még férfi, beleszeret egy szenvedélyes katonatisztbe. Concha az életénél is jobban szereti a férfit, de nem alázódik meg előtte és inkább világnak megy, de pénzért nem adja oda a szerelmét. S a végén mikor összetalálkoznak, még akkor sem adja magát könnyedén oda, előbb játszik vele, mint asszony szokott a bábuval. A szenzációs szerepet Geraldina Ferrar leánygöngyözt szívese és temperamentuma teszi vonzóvá. — Vasárnap a Modern kisasszony szerepel az Apolló műsorán s a második Lux-film iránt máris intenzív érdeklődés tapasztalható a városban. Vasárnap délelőtt 10 órai kezdettel gyermekelőadás keretében egy kitűnő Zsigmond-filmet játszik az Apolló.

Reinitzet átvette a cseh rendőrség Félt a kivégzéstől

SZATMÁR. (A Brassói Lapok tudósítójától.) Jelentettük a napokban, hogy a kassai rendőrség a nyomozás lefolytatására Reinitz Jakabot kikérte a román hatóságtól. Az igazságügyminiszter döntése tegnapelőtt érkezett le Szatmárra, mely szerint a tömeggyilkossággal vádolt Reinitz Jakabot tíz napra kiadják a csehszlovák rendőrségnek.

A szatmári ügyészség értesítésére ma érkezett meg a kassai rendőrség válasza, hogy Reinitzet Halmiban pénteken délután veszik át. Nesztör ügyész kíséretében egy fogházor autón vitte Reinitzet a határra, aki csak imakönyvet vitt magával. Az uton igen nyugtalanul viselkedett a tömeggyilkos, állandóan kérdezősködött, hová viszik és mikor megmondták neki, azt kérdezte biztosan visszahozzák-e Kassáról. Amikor az autó Halmiba megérkezett nagy tömeg vette körül a kocsit és szidalmazták Reinitzet.

A megszabott időben Pongrácz Gusztáv vezetésével egy kassai rendőrbizottság vette át a foglyot, aki annyira félt, hogy Pongrácz és az ügyész csak nagy nehezen tudták megnyugtatni, hogy nem ölik meg. A reszkető Reinitznek a kassai rendőrség megengedte a dohányzást, mire nagynehezen lecsendesedett. Délután a gyorsvonattal indultak Kassára, ahová este érkeztek meg.

(*) **Modern Mozgó.** Ma vetítik utoljára „A kaméliás hölgy” című nagyszabású filmet. Csúpn két estére tudta megszerezni az igazgatóság ezt a csodás alkotást, mivel már vasárnap este Bukarestben fut. Nazimova és Rodolpho Valentino csodás szépségükkel és művészi játékkukkal hódították meg a közönséget. Vasárnap este „A névtelen ember” című diadalmas Dorián filmkolosszusban csillogtatja Harry Lyedtké pompás humorát és utólrhetetlen kedves játékumvészetét. Két rész egyszerre vetítve. Vasárnap délelőtt nagy gyermek előadás.

Tökéletes szabású raglánok NEUMANN-nál.

(*) **Saját magának használ, ha fog- és szájápolásra csak a Chlorodont-fogkrémet, fogport és szájvizet használja.**

— **Orvosi körökből.** Dr. Rütter bőr- és nemibetegségek szakorvosa vasárnap kivételével naponként rendel Hirscher-ucca 25. I. szám alatti rendelőjében, nőknek 1-fél 2-ig, férfiaknak délelőtt 11-1, és este fél 7-fél 8 óráig.

(*) **Felhívjuk olvasóink figyelmét a Klein József és Fia cég mai hirdetésére.** 2098

* **Elveszett iratok.** A becsületes megtaláló kéri, szeptember havában a Gyergyó-Csik-Gyimes vonalon elveszett irataimat és fényképes igazolványomat juttassa hozzám tekintélyes jutalom ellenében. Simon Márton, Tar-gu-Muras, Str. Aliatilor 19.

— **Tanintézetek, tanárok, tanítók, tanulók** bármely tankönyvet nálam jutányos áron megrendelhet. Keszey Albert könyvkereskedésében, Cluj-Kolozsvár. 5849

(*) **A borszéki borviz az ásványvizek királya.** Nagyban eladás az Aronsohn H. és Tsa cégnél. Telefonszám 7. Üvegenként kapható a Fiatli Orghidan Kapu-uccai fűszer és csemege üzletében. 2035

(*) **Idegfájásoknál, reumánál, köszvény-nél,** elhíjasodásnál cukorbetegségnél a FERENC JÓZSEF keserűviz rendkívül jóhatású hashajtónak bizonyul.

(*) **Románul legkönnyebben** megtanulhat, András nyelv-tanár **legiökele-
tebb** zsebszótárából tartalmaz **17.000** román szót. Ára Lei 55. Kapható Benkő Mór kiadónál Sântu-Gheorghe és minden könyvkereskedésben. 5824

A gólkirály. Futball-regény. Irta: Pánczél Lajos. Ára 35 lej. Megrendelhető a Brassói Lapok könyvosztályától Brassó, Kapu-u. 64-66.

A máramarosi exportcsalás

**A minisztertanács kivételes eljárás megindítását rendelte el
— Több, mint 25 millió lej bírság — A vizsgálat befejeződött**

MÁRAMAROS. (A Brassói Lapok tudósítójától.) Megírtuk már, hogy a CFR nagyarányu exportcsalásnak jött a nyomára, a melyet máramarosszigeti terménykereskedők követtek el az államvasutak terhére. A minisztertanács ugyanis határozatot hozott, a mely szerint az inséges máramarosi vidékekre a vasúti szállításhoz 25 százalék kedvezményt engedélyezett a belső fogyasztásra szánt élelmiszerekre, 1923 május elsején lépett életbe ez a határozat és azóta rengeteg mennyiségű élelmiszert szállítottak a kedvezményes tarifával Máramarosba. Nehány héttel ezelőtt rájöttek arra, hogy a kereskedők az ország minden részéből összevásárolt terményeket szekerekre rakva exportálják Csehszlovákiába, amiáltal nemcsak a 25 százalékot élvezték jogosulatlanul, hanem az exportárak szállítására kirott kétszeres viteldíjat is megtakarították. Ilyképen 75 százalékkal károsították meg az államot, illetőleg a CFR-t.

A CFR jogügyi osztálya feljelentést tett a szigeti ügyészségen, amely Comsa György sziguranca alfonököt bizta meg a vizsgálat vezetésével. Comsa több hélig tartó eredményes és nagyarányu nyomozás után befejezte a vizsgálatot, amelynek adatait felterjesztette az ügyészséghez a további eljárás lefolytatása végett. Munkatársunknak alkalma nyílt a nagy gonddal és alaposággal lefolytatott nyomozás adataiba betekintést nyerni és ennek alapján a következő érdekes statisztikát leközölni:

Mennyi termény érkezett Máramarosba?

1923 május elsejétől (tehát a kedvezményes tarifa életbeléptetésétől) a szigeti vasúti állomásra 1390 vagon burgonya, 68 és fél vagon buza, 1086 vagon buzaliszt, 101 vagon zab érkezett. A kedvezmény alapján ezen szállítmányokért kilenc millió lej viteldíjat fizettek le, míg a rendes tarifa 11.125.039 lej lett volna. Ha e terményeket exportálnák, a dupla-tarifa 16.634.495 lej. A szállítási díjakon megtakarított differencia tehát csak Szigeten hat millió lejre rug.

A hosszumezei állomásra a következő termények érkeztek: 57 vagon burgonya, 3 és fél vagon buza. Szállítási díj 138798 lej. Rendes tarifa: 174420 lej. Export tarifa: 248283 lej.

Kettéosztják Krassó-Szörény megyét

LUGOS. (A Brassói Lapok tudósítójától.) Oravicabányán tegnapi látogatott politikai népgyűlést tartottak, amelyen dr. Conciatu János képviselő tartott beszámolót és nagy érdeklődéssel kísért beszédben ismertette az aktuális politikai kérdéseket. Conciatu képviselő beszéde folyamán rátért arra a régi mozgalomra és köztudomásu törekvésre is, amely tudvalevőleg Krassó Szörény megye kettéfelé osztását és Oravicabánya, vagy Karánsebes székhellyel egy új megye kialakítását tűzte ki céljául. Krassó-Szörény megye ugyanis a mai formájában Románia legnagyobb vármegyéje, egymagában akkora kiterjedéssel, mint az egész Bukovina. Ez a körülmény, továbbá az az állapot, hogy a jelenlegi megyeszékhely a megye déli részeiből igen nehezen közelíthető csak meg, a könnyebb adminisztráció szempontjain kívül több más fontos érdekből is kívánatosá teszi a nagyterjedelmű megyének két normális nagyságu vermegyére leendő mielőbbi felosztását. Beszéde végén Conciatu képviselő annak a reményének adott kifejezést, hogy a megye kettéfelé osztása még az ősz folyamán megtörténik.

Visóvölgyre érkezett: 200 vagon burgonya, 481.370 kg. buzaliszt, 114450 kg. zab. Szállítási díj: 500.000 lej. Rendes tarifa: 740.000 lej. Export tarifa 1.061.707 lej.

Mennyi terményt exportáltak?

A vizsgálat megállapította, hogy 1923 május 1 óta a szigeti vámnál a következő mennyiségű terményeket szállították át Csehszlovákiába: 575 vagon burgonya, 6 vagon burgonyaliszt, 40 vagon buza, 188 vagon buzaliszt, 4 vagon árpa, 52 vagon zab, 35 vagon olajpogácsa.

Visóvölgy-nél: 117 vagon burgonya, 20 vagon buzaliszt, 11 és fél vagon zab, 16 vagon olajpogácsa.

Hosszumezőnél: 114 vagon burgonya, 5 és fél vagon buza, 16 és fél vagon buzaliszt, 2 vagon zab, 2 vagon olajpogácsa, 1 vagon árpa.

Kik ellen folyik az eljárás?

A vámhivatal könyveiből megállapítást nyert, kik voltak azon kereskedők, akik a kedvezményes tarifával behozott árukat a CFR megkerülésével Csehszlovákiába exportálták. Rengeteg szigeti kereskedő van ez ügyben kompromittálva, akik részben jóhiszeműen kerültek bele az ügybe. A nagyobb tételekkel szereplő kereskedők nevei közül megemlítjük: Slomovics Salamon, Schréter Márton, Askenázi Bernát, Schréter Ignác, Basch Ignác, Stern Eliás, Dr. Fried Ábris, (Kereskedelmi R. T. nevében) Traub Jenő, Fuchs Hermann, Slomovics Mendel, Lebovics Lázár, Klein Antal, stb.

A CFR jelentése alapján minisztertanács elé került a szigeti kereskedők ügye. A minisztertanács úgy határozott, hogy tekintettel arra a körülményre, hogy az exportcsalással az inséges területekre méltányosságból megadott kedvezményrel éltek vissza és azt veszélyeztetik — kivételes eljárást folytatnak a kereskedők ellen.

A bíróság által megállapítandó büntetésen kívül a vétkeseknek talált kereskedők kötelezettek az általuk exportált áruk után a dupla tarifa hatszorosát lefizetni. Hozzávetőleges számítás szerint mintegy 25 millió lej bírságot fognak fizetni a kereskedők.

A nagyszabású és érdekes pör elé érdeklődéssel tekint Máramaros kereskedővilága.

Tarthatatlan lett a szerb kormány helyzete

BELGRÁD. (A Brassói Lapok tudósítójának távirata.) A kormány helyzete — ellenzéki felfogás szerint — Hadzsics hadügyminiszter lemondásával tarthatatlanná vált. Politikusok véleménye szerint mérsékelt koalíciós kormánynak kell átvenni az uralmat Jovanovics Lyuba elnökle alatt. Davidovicsot a király, ma kihallgatáson fogadta, utána pedig a miniszterelnök az újságíróknak kijelentette, hogy a kormány nem mondott le.

BUDAPEST. Holnap a nemzeti kaszinóban békésen befejezik a Nagy Pál-féle titkos parancsból keletkezett száznegyven lovasias ügyet. Nagy Pál visszavonja a parancsot, s ezzel megszűnik az ellentét, amely eddig a polgári és katonai felek között fennállott.

LONDON. (Reuter) A német memorandumra adott angol választ ma adják át a német nagykövetnek.

HASZNÁLJON
CSAK
„DURA”
ELEMKEKET!

Brassó, Kapu-ucca

38
végeladás
Brassó, Kapu-ucca
38

nál is olcsóbban kerül egész rak-
tárkészletünk eladásra. Óriási válasz-
ték mindennemű ruházati cikkben.
Győződjék meg vételkényszer nélkül!

TARAK & COMP.
cégnél Brassó, Kapu-ucca 38. sz.

SPORT

(x) **Mi lesz vasárnap?** Brassóban a BMTE játszik bajnoki mérkőzést a Haragítával, a Brasovia pedig Bukarestben lesz a Romcomit ellenfele. Kőhalmon a Lomási SC játszik másodosztályú bajnoki mérkőzést a Sepsiszentgyörgyi Concordiával. Kolozsváron a Victoria az Universitateával, a KAC pedig a KKASE-val játszik elsőosztályú bajnoki mérkőzést. A Haggibbor az Academiával, a KMTE a CFR csapatával mérkőzik. Az ország többi részében is bajnoki mérkőzések kerülnek eldöntésre.

(—) **A Brasovia Bukarestben.** Az ország sportéletklődésének középpontjában a vasárnapi bukaresti Romcomit-Brasovia mérkőzés áll. A Romcomit ugyanis, a mely mint említettük, tiszta »amatőr« alapon mint a bank csapata a legjobb külföldi játékosokat gyűjtötte össze és az Amatőrök feletti győzelme után magának vindikálja a romániai footballcsapatok feletti koronázatlan uralkodói címét. A Romcomit a Brasoviának a Kinizsy feletti szenzációs győzelme után sietett magának a Brasoviát lekötöni, hogy efelletti esetleges győzelmével nem kis önhiúságot még jobban növelje. A Brasoviának mindenesetre ezzel a jól összeszokott tényleg kitűnően összeválogatott együttesével szemben teljes erejét, tudását és a Kinizsyvel szemben mutatott lelkes játékát kell harcba vinnie, ha ezen erős ellenféllel szemben meg akarja állni helyét. Nemcsak saját klubjának dicsőségéért kell küzdenie, hanem az erdélyi sportért is sikra kell szállania. A mérkőzésre vonatkozólag jóslatokba bocsátkozni nehéz, az eredmény teljesen nyílt; még élénk emlékeztünkben áll az a szenzációs győzelem, amelyet a Romcomit két hete 2:0 arányban a bécsi Amateure fölött aratott.

BCFR-BMTE 4:1 (2:3) Első osztályú bajnoki mérkőzés. Az első félidő első felében a CFR, meglepően szép játékot mutatott és ésszerű kombinációval, gyors lefutásaival gyakran ejtette zavarba az MTE lomhán mozgó védelmét. A vezető gólt a 20. percben Bahner lövi, ki a védelem hibájából megugrott s a labdát védhetetlenül helyezte a jobb sarokba. Gól után ismét erős CFR támadás, szép passzjátékkal az ellenfél kapuja elé jutnak. Bahner átadott labdáját Kovács ismét góllá rugja. Ujrakezdés után az MTE kerül fölénybe, a játék elveszti eddigi sima jellegét és soroatos durvaságokat, gancsolásokat kénytelen a bíró lefűtölni. A második félidő 18-ik percében Köpe ismét gólt rug az MTE hálójába. A négy percre rá megítélt tizenegyes Bahner szintén belövi. Mindkét csapat a legdurvább játékmódban küzd, a bíró Bahnert ki is állítja. Az utolsó tíz percben az MTE-nek sikerül egy tizenegyesből Jakóczy révén gólt rugnia. Bíró Suciu.

(x) **Budapesti elismerő vélemény az erdélyi atlétáknak.** A Budapesti megjelenő Nemzeti Sport című újság elismerő hangon jelenti a brassói Károly-kupa versenyek eredményeit, s igen dicsőítő hangon szól az egyes atlétákról. Dávid és Pop Zorila mellett különösen a Brasovia kiváló sprinterét, Scarneciú kapitányt dicséri igen meleg szavakkal és elismerését fejezi ki azon, hogy a kétnapos versenyben megnyerte a 100, 200, 400 méteres síkfutást, a 110-es és 400-as gátat, futott a Brasovia győztes sprintstafétájában, valamint az olimpiai stafétában, a helyből távolugrásban pedig második helyezést sikerült elérnie.

FARMODONT fogkrém lerakata:
Farmacon nagydrogueria, Timișoara

739

Eredeti angol szabadalmazott
DICK
BALATASZIJAK

kizárólag

2084

KAMARYT & MEDER cégnél
BRASOV-TIMIȘOARA.

KÖZGAZDASÁG

Milyen külföldi adósságokra terjed ki az új három havi moratórium?

BUKAREST. (A Brassói Lapok tudósítójától.) Nehány nappal ezelőtt híre terjedt annak épen lapközlemények útján, hogy a külföldi adósságok kifizetésére a romániai adósok újabb moratóriumot kapnak. Illetékes kereskedői körökben a hírt ebben a formájában megcáfolják. A külföldi adósságok ugyanis két nagy tételből állnak: háboru utáni és békekötés előtti adósságokból. Az adósságok első kategóriája természetes és elismert moratórium alá esik, inért a hadviselő felek valamennyien moratóriumot hirdettek a külföldi adósságokra, — az Egyesült Államokat és Angliát kivéve — amelyek azonban szintén megtiltották azt, hogy polgáraik ellenséges alattvalóknak fizessenek.

Az adósságok második csoportja már nem ilyen természetű és nem is igazolható. A háboru megszűnése után nem volt többé akadálya annak, hogy a nemzetek egymással felvegyék a gazdasági érintkezést és Románia kereskedői is bőségesen vettek igénybe külföldi hiteleket. Ehhez azonban az kellett volna, hogy egy hivatása magaslatán álló pénzügyi kormány biztosítsa a lej árfolyamának szilárdságát, ami minden hitel-lehetőségnek az alapja. Ehelyett azonban ennek épen az ellenkezője következett be, és a kereskedő-világ a kormány hibájából, meg a hibáján kívül a szó szoros értelmében csőd elé került. Erre a román kormány moratóriumot hirdetett ezekre az adósságokra is, az egyik hibáját másikkal igyekezvén jóvá tenni. Természetes, hogy ez a lépése sokszorosán megbosszulta magát: erre a példátlan intézkedésre következett a külföld pénzügyi elzárkózása, valóságos gazdasági bojkott Románia ellen, amit aztán ismét megsínyelt az egész ország. S ez az oka annak is, hogy a kormánynak előbb a háboru utáni adósságok rendezését kellett elintéznie, mert enélkül a külföldi tőke egyáltalában nem volt hajlandó vele szóbaállani. Ez nagynehezen sikerülvén, a legtöbb állammal a törlesztés is megkezdődött.

Hátramaradt azonban a probléma másik, bár könnyebb fele, a békekötés előtti adósságok rendezése. Ezt a külföldi hitelezők sok türelemmel kezelték, mert belátták, hogy a békekötés előtti adósok az előrenemlátott konjunkturák áldozatai. A már megkötött egyezmények alapján a kormánynak nem volt nehéz a hitelezők legfőbb csoportjával, az angolokkal megkötönni az egyezményt a békekötés előtti adósságok rendezésére. Az angolokkal kötött egyezmény lényege, amely alapul szolgál, a többi állambeli hitelezőkkel is megkötendő egyezményeknek az, hogy az adósságokat az eredeti összeg négyszeresét-ötszörösét fizeti az adós mai lejértékben kamatok nélkül és hét évi részletben.

A viszonyok nem engedték meg, hogy más állambeli háboru előtti hitelezőkkel is megkötssék az egyezséget. Ezért volt szükség újabb három havi haladékra, amely időköz alatt a háboru előtti adósság hátralekötés részét is rendezni fogják. Így tehát a moratórium az adósságoknak csakis e részére vonatkozik, míg azok az adósságok, melyekre névbe eddig megállapodásokat létesítettek, rendszeresen fizetendők.

Mint most értesülünk, az amerikai magánadósságok kifizetésének rendezésére a bukaresti amerikai követségen tárgyalások folynak az amerikai kereskedelmi attasé és a romániai adósok képviselői között. A tárgyalások a háboru előtti és utáni adósságok teljes anyagát fel fogják ölelni. Oly egyezség megkötésére törekszenek, amely alapelveiben és biztosítékaiban teljesen azonos legyen a londoni egyezséggel.

(—) **Megszűnt a magyar cukorgyári kartell.** Budapesti jelentés szerint szeptember hó végén a cukorgyárosok kartellszerződése lejárt. Miután a szerződést nem újították meg, így a gyárosok az árusításnál nem járnak el egységesen. Egyébként a cukorárak azóta is estek már.

A MAI PÉNZPIAC

Péntek, október 10.

A világpiacon a nyugati valuták gyengültek. A belföldi piacon tegnap délután erősödő tendencia mellett folyik az üzlet. Kereslet élénk, különösen Bukarest mutat vételkedvet, s az árak ezért Erdélyben is felmennek, s elérik a 36 lejese svájci frank alapot. Ma reggel a szilárd irányzat folytatódik s az árfolyamok 36.20-as alapig emelkednek, az áru majdnem teljesen eltűnik a piacról. Délfelé hirtelen megváltozik az irányzat. Áru kerül a piacra, a kínálat elevenebbé lesz, az árfolyamok lanyhulnak. Déli kínálati árfolyamok: egy svájci frank 36 lej, egy angol font 838, egy dollár 185, egy olasz lira 8.25, egy francia frank 9.80, egy cseh korona 5.60, egy lejért 382 osztrák, illetőleg 410 magyar korona.

Zártek. Devizák (zárjelben a tegnapi zárastól való eltérések.) Nyitás: egy dollár 5.22 (—1 negyed), egy angol font 23.40 (—2), száz francia frank 26.80 (—35), száz olasz lira 22.60 (—5), száz cseh korona 15.57 (+7), száz dinár 7.55, száz leva 3.82 fél, száz lej 2.85, tízezer magyar korona 6.68, tízezer osztrák korona 0.7375, száz járadék-márka 124.

(—) **Budapesti értéktőzsde.** A pénzügyminiszter beavatkozására a tőzsde hangulata nyugodtabb. Az árfolyamok a tegnapi tőzsdenapon javuló irányzatot mutatnak. Zárati árfolyamok ezresekben: Magyar Hitel 405, Osztrák Hitel 145, Salgó 397, Rim 120, Déli vasút 53, Atlantika 19, Ganz Danubius 1900, Kőszén 2420, Papiripar 31, Nasici 1850, Szlavónia 69, Földhitelbank 205, Viktória malom 165, Keresk. hitelbank 19, Pesti magy. ker. 1040, Beocsini 620, Urikányi 655, Láng 86, Lipták 17, Schlick 46, Brassói 270, Zabolai 60, Baróti 1.6, Cukoripar 1850, Klotild 26 fél, Temesi szesz 158, Hungária műtr. 35, Olasz bank 20, Angol magyar 40, Leszámlatoló 57 és fél, Magyar-Cseh 20 és fél, Nova 124, Kronberger 17 fél, Közúti 56, Csáky 12 fél, Izzó 555, Magnezit 1040, Viktória butor 3.8, Ofa 440, Malomsoky 6, Pesti Hazai 1475.

(—) **A bulgár leva átszámítása.** A bulgár leva kurzusát a vámilletékeknek is idegen pénz nemekben fizetendő más adónemeknek is ez év végéig 15 papirleva egy aranyleva egyenértékben állapították meg.

I. oszt.

Férfiöltöny L 1900
Esőköppeny „ 800
Zephiring „ 340

NEUMANN M.
ruhatelepe
BRASSÓ.

II. oszt.	Uri szabóság
III. oszt.	Külföldi gyapju-szővetek engros és detail
IV. oszt.	Uridivat. Habig kalapok, Zephiring, nyakkendő

Zongorázik?

Megjelent az új Moravetz-album!

Hegedül?

Megjelent az új Moravetz-album!

Cimbalmozik?

Megjelent az új Moravetz-album!

Fuvolázik?

Megjelent az új Moravetz-album!

Clarinetot vagy mandolint játszik?

Megjelent az új Moravetz-album!

Minden hangszerre külön kiadás készült.
294! Mindenütt kaphatók.

Baumgarten Géza Marosvásárhely, Fő-tér.

BUTORÜZLET Telefon: 194.

Fürdőutalajdonosoknak árenda-mény. — Heverők, ágybetétek, hajlított székek, zománcolt hálósőzök, jutányos áron. — TELJES LAK-BERENDEZÉSEK.
Kedvező fizetési feltételek!

VARRÓGÉPÜZLET Telefon 114.

Szabómesterek! 54 db. 1833 Central Bobbin-varrógép jutányos áron eladó (egyenként is). Varrógépek, alkatrészek, kerékpár-alkatrészek, foggyverjavitások, javító műhely.
Kedvező fizetési feltételek!

543

VASÁRNAP

Bartalis János:

Az Oltnál...

A néma Olthoz vándorolok.
Oly hallgató, mint én.
Zajtalan, csendes
Szomorú Mese-Olt.

Miféle bánatokat viszel?
Elfolyt a határ mellett:
Csík, Háromszék, Brassó...
Kacsaringós partidon zúgó füzek
mit susognak mély éjjeleken?

Leány-legény szerelemről?
Munkáról, hitről, hazáról?
Vagy bölcsőről, koporsóról? e rövid
életről? — melynek napjai
futóbbak, mint néma habjaid.

Multrol. Letört virágról és
letört vágyról...
Szomorú zenéje van partidnak.
Arany gordonkák usznak vizeden,
amelyek sirnak — —

Ó, Olti közeli barátom
Síró és hallgató nagy Társ
Nagy testvérem vagy mint a csillagok.
Lakótársam, ki velem álmodott.

Ó, Olti, bús sorsom.
Mi vagy te? Hűn álom?
Vagy Rika királyné könnye?
Ki sirsz, buzogsz ezeréve?

Ó, Olti, fájdó imádság.
Búgó partidat járom e késő éjszakában
A mély őszben fejem felemelem.
Szomorú-magamát megölelem.

Az ideges jellem

Irt: KAHANA ERNŐ dr. *)

Jelentőségében felbecsülhetetlen és az ember bármely vonatkozásában figyelmen kívül nem hagyható tény az, hogy az ember szociális lény. Nem csak a külvilágban, a mindenségben való elhelyezkedése szerint, tehát formailag az, hanem hálhatatlan benső szükségletből. Azzá bélyegzi szociális, közösségi érzése, melynek első megnyilvánulásait látjuk már az újszülött tehetetlenségében a csecsemő ráutaltságában, a gyermek gyöngédségében és gyöngédség utáni vágyában, végső kihatásait a technika, az irodalom, művészet, tudomány, az esztétika, etika, logika stb. minden termékében, melyek valamennyien az emberi együttélés talaján fakadnak, abban van végcéljuk és létjogosultságuk, végeredményben az emberi együttélés törvényeit képezik. A nagy emberi közösséghez való tartozás érzése, a közösségi érzés teszi lehetővé ebbe a közösségbe való feltétel nélküli beleolvadásunkat, teszi lehetővé a szociális életet egyáltalában, — s ez érzés hiánya akadályozza meg ezt a neurótikusnál, aki ezért marad mindig — a gyógyulásig — antiszociális.

A közösségi érzés szab határt a gyermek hatalmi törekvésének. A közösséggel való együttműködésében tanulja meg a gyermek a realitást megismerni és képzeleti világával szembeni jelentőségét fokozatosan felbecsülni. A közösségbe való teljes beolvadása jelenti azután egyben az eddigi megvalósításra szánt hatalmi végcéljának feladását, azaz eligazodásra szolgáló fikcióvá való degradálását. A jövődönnek megvalósítva elképzelt világában élő gyermekből így válik fokozatosan a közösségben szerzett reális érzéssel bíró, a jelenben élő felnőtt.

*) Mutatvány szerzőnek „A Freudizmus után” című munkájából, melyben az ideges jellem gondos elemzése után az idegesség gyógyításának útját tárja fel a Freud eredményeit megdöntő Adler tanításai alapján. — A füzet a szerző kiadásában jelent meg. Ára 50 Lei, megrendelhető a „Brassói Lapok” kiadó-hivatalában.

A szervi fogyatéka miatt, vagy a ferde nevelés folytán társaitól elzárt gyermek az emberi közösségbe való beleilleszkedésnek ezt az iskoláját nem csinálhatja végig. Üldözöttségében, elnyomottságában nincs hol lélekzethez jutnia, bizonytalanságával, fokozott alsóbbrendűségi érzésével nincs hova menekülnie. Társaitól elzárva vagy elhanyagolva, a felnőttektől gyötörtetve, letorkolva, magába zárt lelke egész elkeseredésével a képzelet világába menekül, s mikor az önálló cselekvések kora elérkezik, nem találja meg az utat a realitáshoz, mert ez az út: a közösség elejétől fogva el volt zárva előle. Ellentétben a normálisan fejlett, a helyesen nevelt gyermekkel, az ő számára a közösség sohasem jelentett valami kellemes, az együttműködés segítsége révén az élet nehézségeit megkönnyítő tényezőt, hanem a túlnyomó ellenséget, akivel neki egymagában kellett felvennie a harcot. A békés együttműködés helyett az állandó harc az egész közösség felett minden vonalon elérendő győzelemért, tehát megvalósíthatatlan és elérhetetlen célért lesz továbbra is minden törekvése. A közösségbe beolvadni nem tud, a vele való kapcsolatok minden vagy legtöbb ágában defektusokat mutat: a szociális életre alkalmatlan marad. A élet minden vonatkozásában a győzelmet keresi, mert számára ami nem az, az vereség. S ezt nem tudja elviselni, mert túlérzékennyé tették irányában gyermek-kori szenvedései és „megalázásai”. Mindent, mindent, még egy súlyos betegség — neurózis — összes szenvedéseit is inkább elfogadja: az egyetlen, amit nem bír elviselni, az alsóbbrendűségi érzésnek felszínre jutása, önérzetének, személyiségi tudatának megsértése: a „vereség”.

A reális élet nem áll győzelmekből és nem áll vereségekből, hanem kompromisszumokból. Az ideges, a gyermekkori bizonytalansága óta beléje rögződött mérév, szélsőséges, ellentétes gondolkodásánál fogva, csak „győzelem” és „vereség” rovatál rendelkezik. Ugyanazt az élményt, amit a normális egyén, mint kompromisszumot nyugodtan és természetesen fogad: az ideges vagy győzelemnek könyveli el és a (hypomániás) felhangoltságnak, pompás közérzetnek, sziporkázó szellemességnek és hangos, biztos fellépésnek a hatalmi érzésen alapuló tüneteit fogja mutatni, vagy, ha ehhez állott közelebb — vereségnek és akkor összeroskad a feltóduló alsóbbrendűségi érzés sulya alatt. Vagy az egyik, vagy a másik szélsőséges érzésnek a hatalmában találjuk mindig az idegest, — sohasem a középuton.

Egy pár „vereség” után az ideges megkezd a visszavonulást az élet frontjáról — a neurótikus betegségi tünetek mögé. Az ideges nem bírja a passzív mérleget elviselni, s a neurótikus megbetegedés van hivatva azt helyrebillenteni: a személyiségi tudatot megmenteni, a sértett önérzetre balzsamul szolgálni. Szüksége van egy okra, mely önmaga előtt győzelmeinek elmaradását igazolja, egy olyan okra, amely előtt mindenkinek meg kell hajolnia. Mi lehet erre alkalmasabb, mint a betegség! Hiszen ez nemcsak napnál világosabban indokolja eddigi vereségeit a szociális élet frontján, — egy kis célszerű emlékeztetést simára korrigál minden esetleges ellenmondást, — hanem egyben felmenti őt a további harc alól, s a biztos hinterlandban most már büszkén mondhatja és érezheti: „ha meg nem betegedtem volna, a végső győzelem valóban az enyém lett volna” és meg van mentve a hatalmi érzés, a végső cél. A rejtett kéjes érzés tehát, melyet Freud a neurózisban felfedezett, nem erotikus, hanem hatalmi, ami különösen nyilvánvaló azokban az esetekben, amikor a megbetegedés kifejezetten a környezet valamelyik tagjának szól.

A valóságban elérhetetlen mindenható fölény helyébe az ideges betegséggel egy saját külön képzeleti világot konstruál magának, amely e fölénynek megfelelő szubjektív érzést biztosítja számára, annál is inkább, mert betegségével tényleg saját hatalmába, szolgálatába állíthatja környezetét, — jobban és biztosabban minden más módszernél. Ezek után csupán betegsége gyógyíthatatlanságáról kell még egy pár orvosi recept és egy pár hetes vizkura útján bizonyítványt szereznie, s azzal aztán végérvényesen biztosította magának a hinterlandban maradási, mint a „túlfeszített munká”,

vagy az „örökös terheltség” stb. rokkantja, illetve áldozata, ki előtt mindenki kálapot emelni tartozik.

Kétségtelen, hogy az idegesek, amiközben a reális élet nehézségeivel és küzdelmeivel járó apró presztízs-sérlemeket — nekik: gyöttrő „vereségeket” — elviselni nem tudván, előlük a betegségbe menekülnek: „a két rossz közül a rosszabbikat választják” (Adler). A folyamat azonban a túlfokozott hatalmi végcél érdekében álló célirányos nemtudatossággal pereget le és a tudatos lelki élet is elég példát szolgáltat arra, hogy az ember hogyan képes fiktív célokért, szubjektív és mások által teljesen értéktelenné ítélt eszmékért és érzésekért hallatlan szenvedéseket, vagy azok kockázatát vállalni. Gondoljunk csak az önzetlen forradalmároknak, a rekordokért sportolóknak, az észsarkai turistáknak, stb. stb. S vajjon mindazok közül, akik munkás életet élnek, ki nem volt még olyan szorult helyzetben, hogy abból egy súlyos betegség árán is ne szeretett volna szabadulni! És az ideges állandóan szorult helyzetben van.

Szorult helyzetében végső menedéke a betegség, mely azonban csak a környezet, a nem éles megfigyelésű környezet számára kezdődik csak most — mi már rég látjuk benne az ideges karaktert, amely éppúgy az elérhetetlen hatalmi végcél produktuma, mint a neurótikus megbetegedés. Sőt láttuk ennek keletkezését a gyermekkori neurótikus diszpozícióban, s végig követtük a fiktív végcél irányításaszerint végbement fejlődésében. Látuk, mint tette a gyermeket bizonytalanná, de egyben túlérzékennyé gyermektársával szembeni magatartásában szervi fogyatéka miatt, miként kényszerítette őt ez a helyzet folytonos fokozott önmegfigyelésre, önmagának a környezetével, különösen az erősebbekkel való folytonos összehasonlításra, miként fokozódott egyre önmagával és az élettel való elégedetlensége; és láttuk miként fakadt mindezek nyomán mintegy férfias tiltakozásul vélt gyöngédsége, elnyomottsága ellen a mindenható fölénynek — az életben elérhetetlen — vágya, mint kitűzött életcél: egy fantomnak határtalan becsvágygal lélekzetfojtott hajszolása, melynek sorsa nem lehet más, mint — hajótörés.

TERSÁNSZKY J. JENŐ:

Gyilkos

Egy téli hajnalon, a Dolomitokban, amint a posztokat vizsgáltam, az egyik kiabálni kezdett:

— Hadnagy ur, hadnagy ur, bujnak ki a digók a feldvahéjukból. Látni most is kettőt. Lőjtek?

— Várj! — parancsoltam és hozzásiettem.

A terep úgy volt, hogy két hegyoldalban voltunk szemközt állásban az olaszokkal és lenn a völgyben kölcsönösen tábori őrsők álltak.

Február vége járta, a hó olvadóban volt és akkor éjjel éppen dühös zápor zuhogott. Lúcsok-pocsok, csuszamlás volt az egész árok-labirintusunk.

Az olasz őrsre nagyon jól ráláttunk s a fehér alapon éppenséggel minden mocnás feltűnik.

Hát csakugyan, pont amint a poszt mellé érek, három hángyányi emberfigurát látok az olasz őrs ritka drótja előtt. Természetesen csak félig tűntek elő a hóból.

Mármint, ami történt s egyáltalán amit elmondok, nem kísérem sem védelemmel, sem váddal. Arról köteteket lehet írni s irtak is már, oly hasztalan, amilyen a szó, a cselekedet mellett.

Elkaptam a posztól a fegyverét és jó támasszal célba vettem az egyik kis fekete pontot.

Egy pillanatra rá, mikor eldurant a lövés, egyszerre, egész váratlanul, azt láttam, hogy a három pontocska közül kettő teljes figurával mutatkozik meg a drót előtt, aztán újra le-suttyannak és most már eltűnnek a hóban. De a harmadik, és ép az, akit célba vettem, tovább is mutatta a félfigurát. Sőt karjaival integetett.

Mellettem a poszt röhögni kezdett:

— Hogy a fene rontson bele! — mondja. — Azt mutatja nekünk, hogy „féler”.

Tényleg én is abban voltam. Ez afféle tréfája volt a frontnak, hogy a hibás lövésre, úgy inteni át sapkával az ellenséges állásba, akár a lövőtérén szokás.

Dehát ez a kis emberpont, az integetés után sem tűnt el most egészen. Így azt gondoltam: „nos, meglátjuk, ha packázol, komám!... hogy a hó nem fődőzék, csak takarás, még egyszer odagyújtottam a kis pontnak.

Erre már nem moccant többé. Ellenben legényem érkezett meg közben a gukkeremmel, ami nem volt velem.

Szemügyre vettem hát találatomat és akkor konstatáltam, hogy bizony jó volt. A szegény olasz kinyújtott kézzel hevert és mellette a hó csupa piros mocsok.

Ennek beadtam, a szerencsétlennek!

De ugyanakkor sokkal különösebbet vettem észre. Ez megmagyarázta mingyárt a helyzetet.

Dehogyanis tréfálni bujtak elő a szegény olaszok Hanem a távcsövön át láttam, hogy a feldvahéjók árkaik színültig elöntötte a hó és így választották a megfulladás helyett az előmászást.

Nyolc-tíz kis alak dugdosta ki itt-is, ott-is a fejét, karját a hófedezék mögül s nem-sokára puskavégen zsebkendőt nyújtottak fel. Egyidejűleg pedig a mi őrsünk felől is riadalom hallatszott.

Egy félórával utóbb ott kucorgott, didergett, lepetelt már a századparancsnokom dekungja előtt az egész olasz őrs, ahogy a tábori őrsünk felhozta őket. Aztán külön patrul indult sebesültjükért.

Ez maga a tisztjük volt. Az én áldozatom.

A szanitécek odafektették a dekungjuk földjére, celtre. De már nem akad sok dolguk a kötözésével. Már haldokolt, mikor letették és kis idő múlva vége volt.

Ugy vettem rá egy pillantást, miközben a szanitéceket ugrattam, hogy tisztességesen kezeljék. Ehez a nagy utólagos jóakarathoz természetesen, már meg lehetős adag lelki furdalás járult lelkemnek. A katonánál erősebb az ember s nem szól más hang bensőmből, mint hogy gyilkos vagyok!

A tisztársaim s a bakák ott fecsegték az olaszokkal. Közösen szidták a háborút és pénzt meg emlékeket csere-beréltek.

Aki végignézte az efféle, tapasztalhatta, hogy soha idegen népek fiai olyan szeretettel, s szívéllyel nem váltanak szót, mint pont ellenségekül, hasonló helyzetben, az öldöklés mezején.

De nekem nem volt rá kedvem, hogy közösködjem velük. Alighogy éppen számbavettem őket s szótlan visszavonultam a dekungomba míg továbbállították őket.

Voltaképp ennyi volt az egész. Legföljebb sokáig ezután ha fegyvert emeltem vállamhoz, mindig megjelent erőltetett szememnek a cél előtt ennek a haldoklónak véres, eltorzult arca.

*

Bizonyára nem reméltem, hogy valaha másként is viszontlátom.

Másfél év múlva, olasz fogoly voltam magam is egyik táborban.

Egy zászlós volt velem az ezredemből. Gavornyiknak hívták. Kedves, szemfüles fiú volt s jó bajtárs.

Mikor megérkeztünk a fogolytáborba, s megtudtuk a város nevét, Gavornyik akkor másnap egy tárcát mutatott nekem.

Valami olasz katonáé lehetett. Csinos, himzett holmi volt s benne a szokott tartalom: egy női fénykép, csipkevég, hajfürt.

Gavornyik ezt, mint mondta, puccerjétől vette, még fogságbaesésünk előtt. De hogy az hogyan jutott hozzá, nem tudta.

Ellenben, ami nevezetesebb volt a dologban, hogy a tárcában egy megcimzett és elküldetlen levél volt. És ez véletlen ép a fogolytábor melletti városba szólott.

Természetes, hogy Gavornyik mingyárt azon spekulált, hogyan juttathatná el a címzetthez a levelet. És nagyban reménykedett, hogy valami olasz szépség ismeretségére, sőt pártfogására tesz szert általa.

Hát ez sikerült is neki. Az egész táborban nagy zsinatot kavart, mikor a levél kicsempészése után, úgy déltájt, két elegáns olasz dáma jelent meg a tábor kommandójánál és Gavornyikot hívták.

Gavornyik aztán nagy hü-hóval számolt be nekem:

— Láttad? Egy cuki lány. A bátyja tiszt volt. Oda vannak a levél miatt. Egy évnél több, hogy semmit sem tudnak róla. A másik az anyja. Azt mondták, biztos, hogy kikérnek délutánra magukkal a városba a dígő ezredes-től, tiszt becsületszóra. Sejtet, mondtam nekik, próbáljanak meg téged is. Ketten vannak ők is és a mama is egész jó nő még. Mingyárt meglássuk. Csak azt nem tudom, mit beszéljek nekik a dígőről. A puccertől elfeledtem megkérdezni, hol szerezte a tárcát. Áhh! Sz' majd hasalok nekik, ami jön.

De szóval, így történt, hogy Gavornyik jóvoltából, aznap én is irigysége tárgya lettem vele együtt a tábornak.

A parancsnoktól paszirseint kaptunk estig a városba s a nőkkel távoztunk.

A lány vörösés-barna haju, bájos jószág volt s az anyja szintén teljes javakorában. Jobbfajta uri népek voltak, az bizonyos.

Annyit már tudtunk Gavornyikkal olaszul, hogy három és két köhögés között kinyögtünk egy-egy értelmes mondatot is. Hát valahogy boldogultunk volna a hölgyekkel. De persze, azok elsősorban a szeretetükről akartak hallani tőlünk: meghalt, él-e, nem láttuk, mit tudunk róla?

Könnyű elképzelni azt a szó, könny és gesztus zuhatagot, amivel ránk estek.

Tölem persze semmit sem tudhattak. Gavornyik azonban, egészen a saját jószándék felelősségére biztosította őket, hogy az olasz tiszt semmiesetre sem halt meg. Esetleg megsebesült, vagy beteg, azért nem ad hirt magáról. Egyben hivatkozott szolgájára, aki látta őt s akinek a tárcát ő adta a levéllel. Ugyisintén azzal sem győzte eleget vigasztalni a hölgyeket, hogy a foglyoknak kitűnő sorsa van nálunk. Ezt maga látta s így tovább.

Igy értünk a hölgyek hoteljéhez.

A fogoly anzugban természetesen némi feltűnést keltettünk, a két elegáns dáma társaságában. De a hölgyek a remény örömeiben, hogy szeretettük él, nem láttak s nem hallottak, mint mondják.

Odatelepítettek magukkal a hotel éttermébe s ebédet rendeltek.

Nos, itt következett életemnek talán a legkinzóbb emléke.

Amint helyet foglaltunk s az idősebb hölgy a pincérrel s a mi szabadkozásunkkal foglalta el magát, a lány addig felszaladt egy percre hotelbeli szobájukba. Le akarta hozni csomagjából és megmutatni nekünk bátyja fényképét.

Azt hiszem, már gyanítható, mi jött. Amint visszaérkezett a képpel, elsőb Gavornyik vette kezébe. Meglehetősen nagy mellkép volt s miután megszemlélte, kezében hadonászva vele, újra biztosította a hölgyeket, hogy kedvesük életben van, sőt nem hihetetlen, talán ő is látta valahol.

Ekkor átadta nekem a képet. Mikor megpillantottam, egyszerre meghökkehtem. Én valóban ismertem valahonnan ezt az arcot. A másik pillanatban már tudtam, hogy ez, ez, ez az arc vibrált előttem sokszor, mikor fegyverhez nyultam. És most itt ülök az áldozatom édesanyja és huga közt, mint vendégjük.

Éreztem, a vér mintha hideg párává változva tűnne el arcomból, hogy aztán verejtéknek csapódjék vissza homlokomon. Az ujjaimnak alig volt annyi ereje, hogy addig tartsák a képet, míg az asztalra ereszttem s így tolongva magam elől, bárgyun, sápadtan, révedezve.

Abban a pillanatban már hallottam a lány sikolyát a kétségbeesés meg nem csalható vádjával:

— Ő ismerte! Anyám! Ő ismerte! Meghalt! Meghalt!... Mondja! Mondja!...

Sohasem felejttem el ezt a jelenetet!

Akár itt rángatnának most is, zokogva, faggatva, kergülő tekintetemet firtatva.

Az étterem úgy görgött velem s körüllem, mint valami rémkergette körhint.

Az a mozdulat, amivel fejem aláesett, félig ájult szorongásomban, hazugságra erőtlén, mindent elárult nekik.

— Meghalt! Meghalt! Ő tudja!

Ez a pár olasz szó üldözni fog mindig, ahogy az anya s a testvérfájdalom sikoltotta. És esküt merek tenni, hogy megéreztek azt is, hogy én voltam a gyilkos.

Kevés kegyetlenebb percei voltak életemnek, mint amik még ott vártak rám aztán, anynyi bizonyos.

Nem is folytatom... Én mondom, nem kísérem sem védelemmel, sem váddal a dolgot. Gondoljanak hozzá, amit akarnak s ítéljenek róla, amint tetszik.

Halmágyi Mária:

Falusi éj

*Falusi éj, bus, hervasztó, lomha,
Fekete lepled mindent gyászba von.
Hideg szárnyad álmokat dönt halomra
És úgy érzem, hogy kacagások szállnak
Repülő szánban, messze, a havon.*

*Minden nagy reményt torz tükörbe téssz,
Levetkőztetted a nyers Életem.
Csirájában rohad el a magvetés
És konkolyt arat káromló ajakkal,
Aki aranyló gabonát vetett.*

*Falusi éj! — Nagy kegyetlen madár,
Mindent kilépsz, mi vakmerő, bátor,
S ha visszakergeti hozzád a vad ár,
Néma keservvel átkozza sorsát, a
Pihenni vágyó, bus predikátor.*

*Hazug! — Hazug, ki dicséri szárnyad!
Emlékeket dobsz arcunkba vadul,
És akit egyszer karjaidba vontál,
Onnan már többé meg nem szabadul.*

GYERMEKVILÁG

II. SZEMLÉR FERENCZ:

Jancsi nem megy iskolába

Jancsi és Juliska testvérek voltak. Éppen úgy, mint a mesében. Ott laktak valahol egy nagy város uccáscsúcsán, egy szép zöldre festett házikóban, amely előtt kis kertecske is volt és ebben a kertben csodálatosnál-csodálatosabb almák és körték termettek a forró nyarakon. Itt éltek Jancsi és Juliska békében és boldogságban, mert hála Istennek a boszorkányok már csak a mesékben vannak, azokban a mesékben, amiket nagyanyó szokott elmondani a téleesti alkonyodásban a nagy-nagy kályha körül. Szép mesék is voltak azok! Jancsi mindig velük szokott álmodni, ha vasárnap este lefeküdt és hétfőn reggel mindig boldogan ébredt, mert visszaemlékezett Tündér Ilonára és az álombeli sárkányölésekre.

Ma reggel azonban rosszkedvűen ébredt Jancsi. Hát hogy is ne? A tegnap a nagymamánál voltak és Jancsi azt remélte, hogy ma éjjel ismét szépeket fog álmodni s helyett egész éjjel egy iszonyatos boszorkány üldözte. Hiába szaladt előle, mindig a nyomában volt és csak az utolsó pillanatban sikerült átszaladni egy ingó-recsegő hidon, ami aztán a boszorkány alatt leszakadt. Jancsi a nagy megerőltetésbe fel is ébredt és örömmel tapasztalta, hogy puha ágyacskájában fekszik. De mikor kinézett az ablakon, elszomorodott. Oda-kint hűvös szél cibálta az őszi fákat s nagyokat rikoltott a kéményen keresztül, éppen úgy, mint álomban a boszorkány.

Jancsi nem szerette az őszt. Egynek azonban mégis örült, az iskolának. Nagyon szeretett iskolába járni s az édesapja éppen holnap fogja beiratni a harmadik gimnáziumba. Már előre örült a sok jópajtásnak, akikkel egész nyáron nem találkozott és örült, hogy nem-sokára tanulhat is. Hirtelen eszébe jutott, hogy ezentúl korán kell felkelni s jónak találta, ha mindjárt megkezdi a gyakorlatot hozzá. Egy pillanat alatt kinnt volt az ágyból. Az ajtóhoz lopózott és kinézett. A másik szobában az apja bucsuzkodott. Erről eszébe jutott, hogy az apja olyasmit mondott a tegnap, hogy ma vizsgára kell mennie. Jancsi nem értette, hogy milyen vizsgáról van szó és miért kell az apjának szeptemberben vizsgáznia, mikor a vizsgák júniusban szoktak lenni és mikor az apja tanító az elemiben és éppen ő szokta vizsgáztatni a gyermekeket?..

Egyideig törte a fejét Jancsi ezeken a kérdéseken, de aztán odalopózkodott a Juliska ágyához és megcsókolt az arcát, mire Juliska felébredt. Erre versenytöltözködést rendeztek, amiben Juliska győzött, de csak azért, mert Jancsinak egy gomb hiányzott a nadrágjáról. Aztán kezét csókoltak az édesanyjuknak és megitták a konyhán a jó meleg kávét. Jancsi közben jókat nevetett a két cica bohókodásán, amint az egymás farkával játszottak. Később az asztalhoz ültek és olvasni kezdtek, mert csak nem akart szép idő lenni s édesanyjának ma csodálatosképen rossz kedve volt és nem nagyon lehetett valami játékba kezdeni.

Tizenegy óra felé Jancsi hallotta, hogy valaki megtörli a lábát az ajtó előtt. Mind odanéztek az ajtóra, ahol éppen abban a pillanatban lépett be édesapa. Jancsi és Juliska hozzászaladtak és megcsókolták a kezét, de édesapa alig nézett rájuk, csak odament édesanyához és leült egy székre. A keze csüggedten lógott le a szék támláján és édesanya egyszerűen sirdogálni kezdett. Jancsi nem tudta, hogy mi történt... Lassan odament az apjához és egész suttogó hangon azt kérdezte tőle:

— Édesapám! Mikor visz el holnap iratkozni?..

Édesapa egy pillanatra elsápadt és reszelő hangon így szólt Jancsihoz:

— Fiacskám, nem vihetlek el beiratkozni, mert megbuktam és elcsaptak az állásomból.

Édesanya ekkor leborult az asztalra és sirt, sirt olyan keservesen, hogy Jancsinak majd megszakadt a szíve. Jancsi nem értett az egészségtől semmit. Lassan kisomfordált az ajtón és megállott. Nemsokára Juliska is utána jött.

— Hallod-e Jancsi! Azt beszélnek odabenn édesapa és édesanya, hogy mi nem járunk többet iskolába, mert nincs elég pénz édesapának...

Jancsi nem is hallotta már az utolsó szavakat. Beszaladt a szobába és az édesapja térdére ugrott.

— Ugye nem igaz édesapám, amit Juliska mondott? Azt mondta, hogy nem járunk többet iskolába. Ugye-e nem igaz?

— De igaz fiacskám.

— Hát miért nem járunk édesapám? Hiszen én úgy szeretek iskolába járni... és máris két nagy könnyecsepp ragyogott a Jancsi szemén.

— Majd később megtudsz mindent, Jancsi — felelte az apja. Most menj ki szépen és játszd Juliskával... Ki tudja mikor játszatsz még — tette hozzá szomorúan.

De Jancsi nem tudott játszani. Nem izlett neki az ebéd sem, nem találta sehol a helyét és amikor az apja délután elment valahová, mégis abban reménykedett, hogy hátha a könyveket ment megvásárolni s az egész délelőtti beszélgetés csak valami boszorkányos álom volt, amiből olyan jó lesz felébredni.

De az apja hazatérése rettenetes csalódást okozott Jancsinak. Nem volt a hóna alatt sem könyv, sem irka, de még csak egy tolltartót sem hozott a régi rossz helyébe. A csalódás olyan nagy volt, hogy Jancsi sirt is bele. Alig akart az uzsonnához menni s nem válszolt édesanyjának arra a kérdésére, hogy mi baja. Uzsonna után édesapa ölébe vette Jancsit. Megsimogatta fejét, megcsókolt. Majd csendesen beszélni kezdett hozzá és Jancsi nem értette, hogy édesanya miért törli oly gyakran a szemét.

— Drága kicsi fiam! A jó Isten úgy határozott, hogy nekem többet ne legyen annyi pénzem, hogy téged iskolába küldhesselek. Mert oda tandíj kell, könyvek, ruha és édesapának most többet nincs állása s amíg nem tud valamit szerezni, addig nagyon szűkecskén kell élnünk. Édesapád most megbukott a román nyelvvizsgán és ezentul mindegyikünknek szorgalmasan kell dolgozni, hogy megszerezük a mindennapi kenyeret. Neked is dolgozni kell fiacskám! Én már beszéltem egy ismerős kereskedővel, ő felvesz téged egyelőre kifizetőnek, majd ha Isten segít többre is viheted. Ezért kapsz egy kevés fizetést, amit oda fogunk adni szegény édesanyádnak, hogy ne kelljen éjszakánként a varrógép mellett gőryednie és ne kelljen értünk annyit dolgoznia.

Jancsi sirva borult az édesapja nyakába. Hogy ő nem járhat ezentul iskolába, hogy neki egy üzletbe kell menni, hogy nem játszhatik többet Juliskával délutánonként. Ó Istenem, Istenem!..

Az édesapja végigsimogatta a Jancsi szőke haját és megpróbálta vigasztalni, de a Jancsi zokogása csak nagy későre csillapodott le. Aztán kiment a kertbe, ahol a szél összevissza fujt a lehullott leveleket és ott maradt, amíg eljött az este. Csak akkor ment be, amikor a szobában már lámpa égett s az édesapja valami írást másolt nagy buzgalommal. Jancsi nem sokáig tudott egy helyben ülni s mikor kilenc óra felé lefeküdtek, csak arra kérte az Istent, hogy küldjön valami jószágos tündért, aki ezt a rossz dolgot jóvátegye.

Éjjel Jancsi csodálatos álmot látott. Egy gyönyörűséges fiatal tündér szállt be a szobába, a homlokán egy nagy aranycsillag ragyogott és a ruhája olyan fehér volt, mint a legtisztább hó. Lassan a Jancsi ágyához lépkedett, megfogta a Jancsi kezét s azt suttogta neki:

„Nem baj Jancsikám, légy csak jó fiu s meglátod jóra fordul minden”.

Másnap reggel csodák-csodája vidáman süttött a tiszta kék égboltról az őseleji nap. A felhőket elvitte a szél az éjjel s Jancsi valami boldog örömmel ugrott ki az ágyból. Hamar felöltözködött, kiment a konyhába, ahol már várták és reggeli után vidáman így szólt:

— Menjünk édesapám!

És az uccán Jancsi mosolyogva indult neki a fenyegető életnek, mert tudta, érezte, hogy nem történhetik semmi rossz, hiszen a tündér megsugta az éjjel, hogy minden jóra fordul...

Bolond Jancsi

(Népmese)

Bolond Jancsit elküldte a gazdája, hogy vegyen a boltból gombostűt.

Elment Jancsi a boltba s vett is, de csak egy darabot. Utközben elgondolja, minek vigyem ezt a tűt a kezemben? Elöttem megy egy szénás szekér s éppen a szomszédunk szénás szekere. Ez majd elviszi a gombostűt hazáig! — És Bolond Jancsi azt az egyetlen egy tűt beszúrta a szénaszálak közé. Mikor a szekér a kapu előtt haladt, ki akarta venni a tűt a szénából, de nem találta sehol. Tü nélkül állított be a gazdájához.

— No hoztál gombostűt?

— Hoztam, de elveszett.

— Hogy történt ez?

— Hát beszúrtam egy szénásszekérbe, s nyoma veszett!

— Oh te ostoba. Hát tűt szénásszekérbe kell tűzni? A tűt szurta volna be a kabátodba, s úgy hoztad volna haza. Onnan el nem veszett volna.

— Hadd uram, majd máskor úgy teszek.

Másnap Bolond Jancsit elküldte a gazdája, hogy vegyen egy vasvillát.

Jancsi megvette a kétágú vasvillát, s azt a kabátjába szúrta. Mire haza érkezett a kabátja a vasvilla lyukasztatásaitól mind rongyá szakadt.

— Mit csináltál te ostoba?

— Hát a kabátomba szúrtam. Így rendelte gazduram!

— Számár! Én azt a gombostűre mondtam. A vasvillát a hátadra kellett volna vened, s úgy hoztad volna haza.

— Hadd uram, majd máskor úgy teszek!

Gazdája Bolond Jancsit nemsokára egy oldal szalonnáért küldte el az élelmiszereshez. Meg is veszi a hosszú szalonnát, s azt a hátára kiterítve hazafelé ballag. De mivel a szalonna a hátáról majd a földig lelógott, a kutyák csapatokban követték, s a fél szalonnát lerágták s megették. Amint hazaérkezett boszszankodva látja a gazda, hogy a szalonnából csak kevés maradt meg.

— Mit csináltál ismét te ostoba? Hisz a szalonnának alig maradt meg a fele. Bizonyára a kutyák ették meg.

— Hát persze, hogy megették. Mert a hátamon hoztam hazáig. Így rendelte a gazduram!

— Te hat ökör! Én azt a vasvillára mondtam. A szalonnát néhány apróbb darabokra fel kellett volna szeletelned, s úgy hoztad volna haza.

— Hadd el uram, majd máskor úgy teszek!

Következő héten elküldik egy hártya kendőért. Hát képzeljétek gyermekek! Bolond Jancsi a kendőt több darabra vágta fel, s úgy adta át a gazdájának.

— Te ostoba tökfilkó, megint mit csináltál?
— Hát gazduram rendelte így!
— Én azt a szalonnára mondtam, te vén bolond! A kendőt össze kellett volna hajtogatnod, s akkor nem csináltál volna ilyen rettenetes nagy kárt.

— Hadd el uram, majd máskor úgy teszek!

Egy hosszú félév múlt el, mikor a gazda elküldte Bolond Jancsit, hogy a heti vásáron vegyen egy bárányt. Meg is vette. Csakhogy a szegény bárányt úgy össze-vissza hajtogatta, hogy az bizony megdőglött. Mikor a gazda meglátta az elpusztult báránykát, irtózatosságra lobbant. Egy-két pofot adott Bolond Jancsinak, majd kioktatta a gyámoltalant: A báránynak a nyakára zsineget kellett volna kötni, s azon vezetted volna haza szép csendesen.

— Hadd el uram, majd máskor úgy teszek!

Egy esztendő múlva a gazda utolsó próbát akart tenni Bolond Jancsival, s megbízta, hogy a falu tornya számára vegyen a közeli városban egy ezüst harangot. Szekérrel küldte be a városba. Mégis Bolond Jancsi, mikor a jó nehéz harangot megvette, nem tette föl azt a szekérre, hanem a harang kötelét a nyakára kötötte, s úgy akarta maga után húzni. De amint erőlködött, a kötel mind szorosabbra szorult össze a nyakán, s bizony Bolond Jancsit megfojtotta.

Olyan igaz volt ez, mintha megtörtént volna.

Dezső bácsi postája

György Mancika, Csikszentmárton. Én is szeretettel köszöntelek Mancika. Rejtvény megfejtéseidet megkaptam.

Boér István, Brassó. Isten hozott Pistuka! Örülök, hogy ismét egy jó gyermekkel szaporodott meg levelezőim száma. Jól tanulsz, szót fogadsz, pontosan méssz az iskolába és a templomba — ez mind szép és dicséretes dolog. Csak azt felejtetted el megírni, hogy hányadik osztályba jársz? Írd meg azt is! Hadd kérdezzem meg a tanítótól, hogy ő is meg van-e veled elégedve.

Ifj. Povezsán József, Nagyvárad. Már annyit most elárulhatok — kedves fiam, hogy a 106 szó kevés. Mégis dicséretet érdemelsz, hogy oly lelkiismeretesen magyarázgatod meg zárójelben a kevesebb ismert szavakat. Rejtvényeidet, ha jók, leközlöljük.

Gáman Elluska és Zoltán Marosvásárhely. Elluska, Elluska miért nem írsz már egyszer sajátkezőleg Dezső bácsinak? Ne szégyeld, ha csunya is az írásod! Majd megszépül, ha sokat gyakorlod ezt a mesterséget. Látnád csak milyen vargabetűket és szunyoglabákat hoz nekem a posta. Mégis gyönyörködöm azokban, mert előre is jól tudom, hogy e szorgalmas kis pajtásaim igyekezete, erős akarata nemsokára ki fogja egyenesíteni eddig még girbe görbe sorait, s mielőbb megjavítja betűk alakját is. Hát Elluska, kis csibém, kapargálj össze mielőbb egy kis levelet. Még a tintamalacokat is megbocsátom neked, csak már egyszer írd! Utánozd azt a szorgalmas Zoltikát.

Bernstein Franciska és Ilus, Kovászna. Igazatok van! „Sokkal jobb egy szép mesét elolvasni mint egy rossz regényt.” Örvendek, hogy a Cenk óriás meséje meg nektek — nagyobb leányoknak — is tetszett. Ha hosszú térdig érő fehér szakállam simogatása közben elszenderegve legközelebb új regét álmodom, azt is elmondok majd. Jó lesz? Vagy mondjam el a két kis kíváncsi leány meséjét? Hát az úgy volt, hogy két kis leány találkozott az öreg télapóval. Megkérdezték tőle, hogy hány éves? A mindentudó télapó azt felelte nekik: Mivel te szőke leány kereskedelmi iskolát is jártál, te meg barna kis leány polgári végeztél, bizonyára jól tudtok számolni! Nos hát adjátok össze életkorotok számát, azután vonjatok le ebből harmincketőt, tegyetek hozzá kétszer huszat és harmincnek a hatod részét. Azután szorozzatok meg a végösszeget ezerrel! Ilyen vén ember vagyok. Ugye gyorsan irtam meg a választ. Pedig én nem tanultam gyorsírást mint te, kedves Franciska hugom.

GYERMEKEK!

Kérjétek meg apukát, hogy rendelje meg nektek a legolcsóbb meséskönyvet, amelynek címe:

Magduska meséskönyve

Írta:

Ikafelelvi Diénes Jenő dr.

A

sok szép képet is tartalmazó könyv ára csak 65 lej.

Brassói Lapok könyvosztálya, Brassó

AZ AUTÓ

Sunbeam-kocsi nyerte meg a san-sebastiani versenyt

Egész Európa autós-közönsége lázas érdeklődéssel várta a san-sebastiani verseny eredményét. A versenyen hatalmas küzdelem folyt le a francia, német, olasz és angol kocsik között, ezt azonban nagymértékben befolyásolta a szakadatlanul zuhogó eső, amely feláztatta és végtelenül veszélyessé tette a pályát. Mégis a verseny izgalmas és meglepetésekben gazdag volt s a nagyszámu nézők forró pillanatokat éltek át.

A favoritként induló Mercedes-kocsik baleset miatt kénytelenek voltak a versenyt feladni. Sailer már a negyedik körben nekiment egy fának, míg Mesetti grófot, ki egész végig vezetett, a 19-ik körben érte hasonló baleset, úgy, hogy mindkettőjüknek ki kellett állniuk. A verseny egyébként bővelkedett a balesetekben. Már a treningeken kibukott kocsijából de Alzaga, mechanikusával együtt. Lee Guinness kartörést szenvedett, Goux és Benoist szintén kénytelenek voltak a versenyt feladni.

A versenyzők a 17750 km. hosszú kört harmincöttször tették meg, összesen tehát 621250 kilométernyi utat hagytak maguk mögött. A győztes az angol Seagrave lett Sunbeam kocsijával 103 kilométer átlagsebességgel 6 óra 01 p. 19 mp. alatt. Második Constantini (Bugatti) 6:02:44, harmadik Morel (Delage) 6:03:47, negyedik Divo (Delage).

Olaszország legszebb autótúja

Az olasz király a napokban avatta fel annak az automobilutnak első részét, amely Milánótól a nagy olasz tavakig vezet. Az új út teljesen szabad, sem keresztezések, sem sörpök nem akadályozzák az automobiloikat, melyek 100 kilométeres gyorsasággal is közlekedhetnek. Több 60—70 méter hosszú viadukot építettek az úton, ezenkívül több kicsi híd van, valamint egy 70 méter hosszú alagút is. Valószínű, hogy ilyen utakat építenek Milánó és Génua, Turin és Génua, Génua és Nápoly között.

Titkár—soffőr

A Le Figaro című francia lap egy autótulajdonos hirdetését közli, melyben az soffőrt keres. A soffőrnak azonban olyannak kell lennie, aki a titkári állást is betölthesse. Mindenesetre kissé groteszk gondolat, azonban bizonyos körképet is rejt magában, mert bizonyítja, hogy egy soffőrtől ma már olyan képzettséget várnak, amely alkalmassá tehetné egy titkári állás betöltésére is.

Ford gyárat alapít Németországban

Legutóbb több ízben érkeztek jelentések arról, hogy a Ford gyár közeljövőben Európában is több fióktelepet létesít. A terv most a megvalósulás stádiumába jutott, mert a Skandináv államokban felállított első Ford gyár után most a Ford-féle vállalatok és egy kiel-i cég

között megállapodás jött létre egy ottan felállítandó gyár létesítéséről. Az új alakulat máris megkezdte a rendelések felvételét hir szerint Németország több városában fog javítműhelyeket felállítani. Az autók gyártását önállóan csak a következő évben kezdi meg.

A Henri Ford automobilgyár egyébként a múlt évben 442 millió dollár tiszta nyereséget ért el. Egy amerikai ujság a Ford gyárak értékét öt milliárd dollárra értékeli, ezek szerint tehát Ford most az Egyesült Államok leggazdagabb polgára.

Mikor a repülőgép autót szállít

Párisból írják, hogy egy Eldridge nevű versenyzőnek tönkre ment a motorja pár nappal a verseny előtt. Minthogy ugyanolyan gépet csak Londonban lehetett kapni, Eldridge ur a bourget-i repülőtéren bérelt egy teherszállító repülőgépet, Londonba repült vele és ott megvásárolva a gépet, a repülőgépre tette s egyenesen hazarepült vele Párisba. Az eredeti ötletet siker koronázta, mert a repülőgép kitűnően bírta az utat.

BÉLYEGGYŰJTŐ

A román bélyegkiállítás

E hó 2-án nyílt meg Bukarestben a román filateliai kiállítás a Liedertafel termében. A hatóságokat Nicoleanu tábornok, a fővárosi rendőrprefektus képviselte. Feltűnt és élénken kommentálták a közlekedésügyi minisztérium vagy posta képviselőjének hiányát, amely intézmény pedig szoros kapcsolatban áll a filateliával.

A kiállítás kielégítette még a legoptimistikusabb várakozásokat is. A kiállított gyűjtemények valóságos kincset alkotnak, s nemcsak filateliai értéket képviselnek, mert egyesek értéke milliókra rug.

A kiállítás legjelentékenyebb részét — ami természetes is — a román bélyegek alkotják. Speciális gyűjtemények, melyek gazdag értékűek, nűanszok és változatok vonzzák a szemlélőt a kirakatok felé. Különösen érdekesek a külön példányok gyűjteményei, a blokkok, a ritka bélyegek sávjai és párjai. Vannak általános gyűjtemények is a különböző államok bélyegeivel, filateliai kuriozumok, tudományos értékűek, bélyegkereskedők és mások gyűjteményei.

A leggazdagabb specialis gyűjtemény a Mateescu Sinajából; gazdag ritkaságok vannak kiállítva ebben a gyűjteményben, így az első kibocsátású moldvai ökörfejű bélyegek teljes sorozatban, egyes nagy értékek még több példányban is. Ennek a gyűjteménynek hatalmas versenytársa Geblescu G. gyűjteménye. Az első román kibocsátású bélyegek komplett sorozatain kívül, amelyek között meg van a szerfeletti ritka 81 paralés bélyeg is, használt állapotban, néhány más ritkaság is szerepel, így a Guyana első kibocsátás, francia vermilon 1 frankos, 3 lírás toscanai és mások.

A bélyeggyűjtemények néhány iv Károly képes bélyegét állít ki. A többiek közt egy kis 50 banis „szakállas” bélyeg.

Igen ritka román bélyegeket a legkritikább változatokkal — állít ki Wiesleben báró. Becses a Corciova gyűjtemény is, értékes tanulmány — kollekcióval. A fejedelemségek egyesülése címen állít ki értékes ívet Szoszak Rezső.

Római bélyeggyűjteményt s egy speciális osztrák és magyar kollekciót tett ki közszemlére Fiatska Béla.

Jakóts Géza a többiek között a Nagyszeben melletti Hohe Rinnei magánposta érdekes bélyegeit mutatta be.

Külföldi bélyeggyűjtemények közül nevezetese a Ressel tábornoké, amelyben gazdag sorozatu francia gyarmati bélyegek vannak képviselve. Köztük bámulatot keltenek a felezett pélyeggel díjmentesített levelek melyeket megfelelő postai bélyegek híján esetlegesen használtak így. Érdekes német gyarmati bélyegeket állít ki Willem. Schafhurt Károly teljes Ukrajnát állít ki, dr. Ürményi Temesvárról komplett Danzigot. Feltűnőek Acker belga, Triebel francia bélyegei s Mayer Imre szép gyűjteménye. Hasonlóan becses a Stroebel és Szaly gyűjtemény is.

A bélyegkereskedők kiállított kollekciói

közül említésre méltó a Lupovici S.-é, aki a romániai osztrák megszállásos posta szép kuriozitásait mutatja be, valamint egy román levelezőlapot, amely autentikus s amelyet a pocufiai román megszálló hadsereg bocsátott ki. Figyelemre méltó volt Birner kereskedő román gyűjteménye is.

Külön kell felemlitenünk a tudományos jellegű gyűjteményeket, amelyek közt Anastaziu tanár állított ki néhány kartont. A bélyegek itt kategóriák szerint vannak csoportosítva: zovlogia, világabécéje, az országok története szerint. Az a szekrény is érdekes, mely a bélyeg kliséit tartalmazza s melyeket Biejecki építész rendezett el. Saraga Jasiból a román posta történetéhez nyújt széleskörű adatokat.

Az igen érekes és becses kiállítást vasárnapi bezárásig aránylag elég sokan látogatták.

Az új osztrák jótékonyági bélyegek kritikája

Lapunk egyik legutóbbi számában beszámoltunk az új osztrák jótékonyági bélyegsorozatról, amely hirdásunknak megfelelően szeptember 6-án forgalomba is került. Az új bélyegeket sikerült megszerezniünk, várakozásunkat azonban nem elégitették ki, sőt az eddigi zeneművész és városképes jótékonyági bélyegek után nagy csalódást okoztak.

Ez alkalommal valószínűleg takarékoságból csak kisebb alakot választottak. A színes felület csak 18—26 mm. Ezzel a bélyegrajz tulsokat veszített hatásából, mert a rajzok jobban érvényesültek volna nagyobb formában (kétszeres nagyságban.) Sterrer tanár szimbolikus rajzai különben sem állanak az osztrák bélyegművészet megszokott magaslatán. Legkevésbé tetszetősek a 100 és 1000 koronás bélyegek. A szárnyaló lény megjelenítése alig sikerült. Ha e bélyeg mellé odaállítjuk a svájci 10 rappenes békebélyegeket a lebegő béke-tündérrel, meg lehet állapítani, hogy e bélyegeknek téglalapnak kellett volna lennie. A kézművességet szimbolizáló 300 koronás bélyegen egy kovács és egy aratónő van. Alakjaik kissé mereven hatnak. A kovácsnak az ingujjai hamisan vannak rajzolva.

Művészi szempontból némileg kielégítőek az 500 és a 600 koronás bélyegek. Bár itt is hibás az anya karjának perspektívája, a fardag testtartásának vonalai igen élesek, e bélyegek mégis művészi értékűek és Sterrer realis terhet finom művészi formában juttatja kifejezésre. Közös minden bélyegen éppen a rajzba belesajtott „Post 1924” felírás. E felnyomat szinte művészi képtelenség. Az eddigi bélyegek rajzolói Kolo, Moser, Inuk és mások értették a módját annak, hogy a hosszú feliratok művészi jellegű sajátossággá váljanak, a Deutsch-österreich szó rajzát is nagyon csinosan oldotta meg Renner, míg most Sterrer e rövid felírás elhelyezésére teljesen lehetetlen megoldást választott. Felmerült az a kérdés, hogy mire volt szükség a „Post” szó, hiszen mindenki tudja, hogy állami postai bélyegekéről és nem reklámbélyegekről van szó. Ezt ellenére hisszük, hogy e bélyegeket a gyűjtők örömmel üdvözlék.

Felelős szerkesztő: Kocsis Béla.
Kiadó: »Brassói Lapok« nyomdája.

Az aranymárkás
Michel Europa
katalogus
1924—1925-re
már kapható.
Ára franko 200 Lei.

Nachtragok havonként szállíthatók darabonként 15 lei. — Fogazatmérő 8 lei. — Csipesz 10 lei. — Vízjelkereső 35 és 80 lei. — Egyoldalú ragasztó 12—18 lei, kétoldalú 25—30 lei. — Cserefeltekek 6 és 15 lei. Utánvételezésnél 6 lei pótdíj.

Bel- és külföldi bélyegekben állandó nagy választék! — Hiányjegyzékre (Mancollisták) árakat közlök és kívánatra szállítok. Katalógusok, albumok, albumnachtragok megrendelhetők. Közép és előrehaladott gyűjtőknek letét vagy referencia ellenében választékot is küldök. — Szerencseborítékok 2 leitől 100 leig kaphatók. Bizományosok magas jutalékot kapnak. Gyűjteményeket veszek. — Csak 2 lei választékgyűjtemény csatolása ellenében válaszolok.

KEMÉNY A. bélyegkereskedő
ORADEA-MARE, STR. VLAHUTA 50.

EREDETI
FORD

személy kocsi,
teher kocsi, —
Fordson-tractor
és alkatrészeket

2025

gyári árakban szállít

TEUTSCH GYULA

képviselő gépgyára,
Brassó.

Alkalmi vétel:

Tractorok
Locomobilok
Cséplőgarnitúrák
Esztergapadok
Gyalu-Maró-
gépek
stb.

2080

„Gépvásár”

Brassó, Kut-ucca 43. sz.

Megtakarít

20%-ot,

ha őszi szükségletét
női szövetekben és velou-
rokban, minden színű se-
lyemtrikókban, férfi öltöny,
felöltő- és nadrágszöve-
tekben. Mindenfajta kellék-
ben, elsőrendű siffonok-
ban és flórharisnyákban a

TEXTILA cégnél

szerzi be

Brassó, Hosszu-ucca 201 sz. a.

2101

CEMENTIPARI GÉPEK

Cement tetőcserepek, beton-
és salaktéglák, üreges beton-
blokkok, padló-, járda- és
garnitoldlapok gyártására, —
kézi és erőhajtásra, formák,
betoncsövek, kutgyűrűk, lép-
esők, vályuk stb. előállítására,
közútzók, hengerművek, be-
tonkeverők. I. a cementfeste-
kek. Teljes asbestcementpa-
lagyárl (E T E R N I T)
berendezések. —

Beton-
keverő
GÉPEK

„MODERNA”

Építőipari-, Gépek- és
Radiátor R. T.

Brassó, Kis-utca 12. sz.
Telefonszám 578.

Árlapok, költségvetések, látogatás
díjmentesen.

Saxonia 220

Brassó,

Mindennemű kész ruhákat legjobban,
legolcsóbban vásárolhat elegáns ki-
vitelben a Szabómesterek Áruca-
nokában. Valamint az összes szabó-
kellékek nagyban és kicsinyben
kaphatók
Weisz Mihály-ucca
2. sz. I. emelet.

VEREINIGTE CARBORUNDUM & ELEKTRITWERKE A. G. ALT.-BENATEK, WIEN,
vezérképvisellete és irodakata Nagyrománia részére:

KAMARYT & MEDER

MŰSZAKI ÜZLET

ÉRDEKKOZOSSÁGBAN: KANN & HELLER, BUDAPEST—WIEN.

Főüzlet:
Brassó, Weisz Mihály-u. 15.
Telefon: 47 és 613.

Távíráti cím:
„K A M E D E R,”
Braşov vagy Timişoara

Fiók:
Temesvár, Bonnaz-ucca 12 a.
Telefon: 21—48.

2045

Szállítunk raktárról:

FENTI GYÁR VILÁGHIRŰ CARBORUNDUM- ÉS ELEKTRIT ANYAGÁBÓL KÉSZÜLT:

csiszolókorongokat, reszelőket, fenő- és
lehúzó köveket mindenféle alakban, mé-
retben és keménységben az összipe-
résére;

„Bohemia-Crystallit” — korongokat,
üveggyárak részére;

Carborundum — vágókorongokat a
márvány- és kőipar részére;

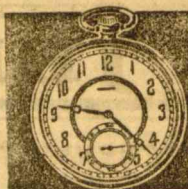
- V i s z o n t e l á r u s i t ó k n a k k e d v e z m é n y ! -

„Electrit C” csiszolókorongokat a faipar
részére:

Eredeti „Carborundum” és „Electrit”
csiszolóport;

Eredeti „Carborundum” csiszolóvásznat
és papírt, továbbá mindenféle speciális
csiszoló árut.

Arajánlat díjmentesen!

Longines

7 GRANDS PRIX

Legpontosabb óra

Mérték után
legjobban és
legolcsóbban

KÓSA ALBERT

2104 Brassó, Kelestor-ucca 27.

szabómesternél öltözködhet, ahol egy a belföldi
mint angol szövetek állandóan raktáron vannak.

Hirdessen a Brassói Lapokban.

Üzleti könyvek
Levélrendezők
Gyorsfüzők

“E O S”

helybeli műhelyek gyártmányai.
Legjobb kivitel, olcsó árak.

Raktár:
Eduard Kerschner, Brassó.
Kapu-ucca 21 sz.

206

Nagy harisnyavásár mélyen leszállított

árakkal

38 BLATT 38

Braşov, Kapu-ucca

Kötött harisnya . . .	Lej	35.—
Flohr harisnya . . .	„	65.—
Cérna muszlin . . .	„	100.—
Selyem fáttyol . . .	„	150.—
1/2 dtz. férfi harisnya . . .	„	140.—
Reclam gyapju blus . . .	„	250.—
Fiu gyapju sweater . . .	„	130.—
Női kötött gyapju kabát . . .	„	650.—

Divat keztyűkben és kötött
árakban óriási választék.

Legjobb kötött harisnyák
csak BLATT-nál kaphatók.

2106

Figyelem!

Megérkeztek!

ŐSZI ÉS TÉLI ujdonságaink

Női és férfi divatszövetek, velourok, selyem,
bársony és Flanell árak, melyek detailban
engros árakban kerülnek eladásra.

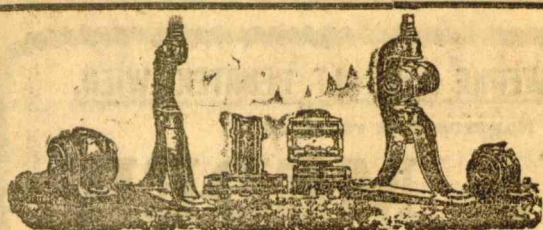
2099

Luca P. Niculescu utóda

Fekete-u. 2.

ION MUNTEANU

Kapu-u. 15.

TRANSMISZIÓKAT

GYURUSKENOCS-CSAPAGYAKAT

legujabb kivitelben, u. m.

0-0 az összes 0-0

TRANSMISZIO ALKATRESZEKET

készíti és raktárról szállítja

0-0 azonnal 0-0

TEUTSCH GYULA
GEPGYÁRA — BRASSO.

208

A NAGYSZEBENI SIEBENBÜRGISCH- DEUTSCHES TAGEBLATT

A
10460 NEMETSEG
LEGREGIBB,
LEGNAGYOBB ÉS LEG-
ELTERJEDTEBB LAPJA DÉL-
KELETEUROPA-BAN. :: A VALÓDI
NEMET MUNKA LEHIVEBB KÉ-
PÉT ADJA. :: ELŐFIZETÉS ÉS
HIRDETÉSEKRE VONATKOZÓLAG
SZIVESKEDJÉK A SIEBENBÜR-
GISCH-DEUTSCHES TAGE-
BLATT KIADÓHIVATALÁ-
HOZ FORDULNI.

„WELT és HEIMAT”
képes heti melléklettel
havonta 48 lei, negyedévre 144 lei.

NAGYSZEBEN,
MÁRIA KIRÁLYNŐ-UCCA 23. SZ.

Allandó raktár
CONTINENTAL,
TRIUMPH és
ADLER irógépekben.
Fizetési könnyítések.
HANS CLOOS

BRASSO Fekete-ucca 19. 2076 **SEGESVAR** Kut-tér 1. sz.

SILVANIA MŰSZAKI RÉSZV.-TÁRS.

BRASSO, KORHAZ-UCCA 64 SZ.
SÜRGÖNYCÍM „SILVANIA”. TELEFON: 89 és 125.

Allandó nagy választék mindennemű

műszaki anyagokban és szerszámokban

u. m.: Asbestárak	Gummiárak	Örellenőrző órák
Csapágyfémek	Gyalukések	Reszelők
Csavarkulcsok	Kenőszelencék	Satuk
Csavarmetszők	Klingertestek	Szijjak
Csiszolóárak	Lackok	Tömítések
Forrasztólámpák	Mérőeszközök	Üllők
Fűrészarak	Mollerup olajozók	stb.
Fogók	Olajozók	stb.

Fa-és vas megmunkáló-gépek, benzín és elektromotorok.

209 IV.

MOST JELENT MEG!

KELEMENNE ZATHURECZKY BERTA:

ASSZONY ÁTKA — AZ ASSZONY

Csak asszony értheti meg úgy az asszonyi lelket, csak asszony ismerheti úgy a szerelem és a gyűlölet végtelen hullámsáit és csak igazi művész keze alól kerülhet ki minden olyan remekbe faragva, mint ahogy mindez sikerült a kitűnő székely íróasszony-nak ebben a regényben. — A székely főnemesség egész történetét eleveníti fel Kelemené Zathureczky

Berta két regénye:

az **Asszony átka** — az **asszony** és ennek folytatása a **Simonyi obesterné**.

Kaphatók minden könyvkereskedésben.

Megjelent a BRASSÓI LAPOK könyvosztályának kiadásában.

Hölgyeim!

Megérkeztek
Párisból

Hölgyeim!

a legszebb őszi kalap
ujdonságok

Tekintse meg a t. közönség Lópiac 11. szám alatt levő üzletemet, vételkötelezettség nélkül hol a legolcsóbban vásárolhat

Hirdetéseket felvesz a kiadóhivatal

Kivétel nincs,

kell, hogy Önt is érdekelje

az, hogy üzletünk végkiárúsítását, míg a készlet tart **okt. hó 2-ától (csütörtök)** kezdődően **Fekete-ucca 8. sz. alatt** (Metropol-szálloda mellett) folytatjuk.

Áraink meglepően olcsók!

Igy mindennemű ruházaticikk beszerzésére **most van a legjobb alkalom a**

Klein József és Fia cégnél.

A legfenségesebb és fegfinomabb a
„PIERRE“
BOROTVAPENGE
Svéd aczél ezüsstel vegyítve.
Csak 8 lei darabja
Központ: Bukarest, Str. Donici 1.

Ház- és gyárépítésre kedvezően tekvő
beltelkek
szabadkézből becsárban eladatnak.
Iparvasut csatlakozás könnyen lehetséges.
Erdeklődni lehet Aruforgalmi Bank rt., Brassóban,
Károly herceg-uca 17. 5717

Világíró
detektiv-
regények!
MAURICE LEBLANC nevét köz-
kedvelté tette az a rendkívüli tehetsége,
amely csak a kivételeknek adatott meg.
ő volt az, aki irodalmi nívót teremtett a
detektiv-regény irodalmában. Állandó
jöhőse: ARSENE LUPIN valóságos fo-
galom azok szemében, akik szeretik a
lebilincselően érdekfeszítő, izgalmas, de
mégis nívós detektiv-regényeket.
Arséne Lupin rendkívüli kalandjai
című sorozatban újabb megjelent művek:
AZ URI BETÖRŐ 50 lej
A KELETI TITOK 50 lej
NYOLCAT UT AZ ÓRA 60 lej
A NÉGY VÖRÖS GYÉMANT 60 lej
Kiadta: Brassói Lapok könyvostálya Brassóban
Mindenütt kapható.

LICHTWTZ
LIKÖRÖK
VILÁGHIRÜEK

Megbízható kocsiszt
jó bizonyítványokkal keres a
„BRASSOVIA“ KEKSZGYÁR.
6082
KELLERMANN:
Schwedenklee utolsó szerelme
AZ ALAGUT világíró szerzőjének legújabb re-
génye magyar fordításban. — Egy sokat
átélt 45 év körüli férfi utolsó, viha-
ros fellobbanása az elbe-
szeléséről kires Kel-
lermann nagy-
szerü előadá-
sában.
Ara 45— lej. Kapható mindenütt.
Kiadta: BRASSÓI LAPOK KÖNYVOSTÁLYA BRASSÓBAN

TUZIFA hasábos és felvágott
KOKS DARABOS
SZÉNA KAPHATÓ
Tontsch-féle raktár
Weiss Mihály-uca 29
2054 Telefon 286-os

Cipőjavításokaf
gyorsan és legolcsóbban vállal
W. BAUMANN és Tsa, utódai
bőrkereskedés
BRASSÓ, Kolostor-uca 34. 2048

Hölgyek és masamódok figyelmébe!
Párisi és bécsi mintára, modern, villanyerőre berendezett női kalapgyárat nyi-
tottam bécsi munkásokkal, ahol a legelegánsabb és legújabb párisi és bécsi formák
után új filz- és velour-kalapok készülnek Filzkalapok már 350 lejtől. Masamódok
óriási árkedvezményben részesülnek új árunál és alakításnál. — Egyben tudatom a
t. hölgy és masamód vevőimmel, hogy alakítások 48 óra alatt elkészülnek. —
Minden hölgy, mielőtt kalapját megvenné, tekintse meg kirakatomban feltűnően olcsó
árait, melyek Nagyromániában a legolcsóbbak. Továbbra is a t. vevőim pártfo-
gását kérve
teljes tisztelettel:
K. Szabó Rózsika.
Kalapüzlet: Kapu-uca 40. szám.
Gyár: Kapu-uca 6. szám.
2084

ACÉLLEMEZ ÜZLETI 491
REDŐNYÖKET
Esslingeni ablakfaredőnyt, Napellenző szer-
kezeteket, gyártunk és legolcsóbban száll-
ítunk. Arajánlattal díjtalanul szolgálunk
HALÁSZ TESTVÉREK
ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD) STR. COGALNICĂNU 16.
TELEFON 11-94 (volt Várady Zsigmond-u.) TELEFON 11-94

KÖNYVUJJDONSÁG
HAMVAI SANDOR:
A Szent Hazugság
című regénye izléses
kiállításban megjelent
a Brassói Lapok
könyvostálya kiadásában.
Ara 60 Lej. Ara 60 Lej.

Nagy
őszi raktár férfi, flu és
gyermek-ruhákban. Őszi
felöltők, raglánok, ameri-
kanok; gummikabátok.
Munkásöltönyök és nadrá-
gok. **Bőrkabátok.**
2090
Dr. BALOGH!
URISZABÓ
KOLOSTOR-UCCA 29. SZ.
Külön
mérték utáni osztály.
Férfi és női bőrkabá-
tokat mérték után a
legfinomabb kivitel-
:-: ben készíték. :-:
Olcsó, szabott árak.

OLCSÓ HANGSZEREK!
HEGEDÜK 300 LEI-től, VONÓK
70 L.-tól, GITAROK 600 L.-tól
EINSCHENK K. CÉGNEL
BRASSÓ,
FEKETE-U.
54 SZAM.
2050

SZEDERKÉNYI ANNA
LÁZADÓ SZIV
A legnépszerűbb magyar
író legújabb regénye a
: : szerelemről : :
Ara 70 lej. Kapható mindenütt.
Kiadta: Brassói Lapok könyvostálya, Brassóban

Gazdálkodók figyelmébe!
Ajánlható szakkönyvek:
Gyümölcsstermesztés
Kézikönyv 112 ábrával. Irta: Horn János.
Ara 130— lej.
A sertések nevelése, tartása és gondozása
Irta: Révész Gyula. Ara 40— lej.
Szállítja:
A BRASSÓI LAPOK KÖNYVOSTÁLYA.

VÁROSI JÓDOS GYÓGYFÜRDŐ
NOVISAD (Jugoszlávia)
Pensio rendszer. Kiltűnő ellátás és szobák.
Iszapkezelések. Sósfürdők. Hydrotherapia.
Röntgen-laboratórium. Kvarclámpa.
Diatherma és villamos kezelések.
Állandó illrdőorvos! Nyitva egész évben
Téli kura
6626

Vadászati jog bérbeadása

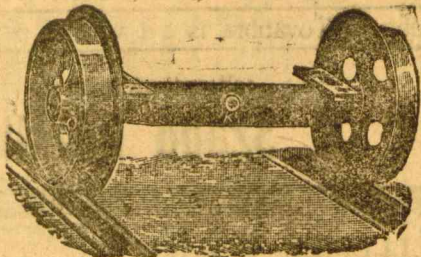
Zizin (Zajzon) község előjárósága f. évi nov. 5-én d. u. 3 órakor a község házál megtartandó zárt írásbeli versenytárgyaláson 1925. febr. 1-től számított 3 évre bérbeadja a községnek kb. 7000 k hold gyakorolható vadászati jogát. Kiküldési ár 8500 Lei, cánatpénz 10%.

6140

Pályázat

Csikszentsimoni katolikus iskolába IV—VI. osztályhoz románul tudó helyettes tanító vagy tanítónő kerestetik november 1-től egy esetleg két tanévre. Javadalma évi 15600 lej és egy szobás lakás. Pályázat október 20-ig plebániához küldendő.

6140

IPARVASUTI ANYAG

Öntött acélkerekek, keréktengelyek, csapágyak, fordítóköröngök, váltók, sin-
szegek, acél-talpfák, csavarok, gömbfa szállító kocsi, bilénő-kocsi, valamint mindenfajta iparvasuti lokomotívokat szállít.

Transsylvania R.T.

2043

Iroda:

BRASSO, LOPIAC 32 SZAM.

Telefon szám: 53., III. osztály.

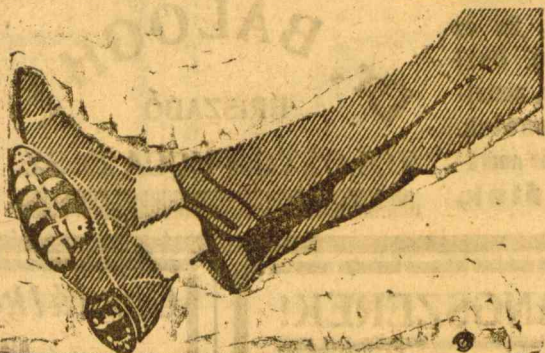
PRIMA**BÜKKTÜZIFA**

waggontételekben és aprítva házhoz szállítva kapható az

**Erdélyi
Leszámitoló Bank-
nál, Virágsor 12.**

és MORSCHER A., Kolostor-ucca 11.

2077

PALMA-**KAUCSUKSAROK és TALP**

ruganyossá és
zajtalanná teszi
járását, kiméli
lábát és cipőjét.
TARTÓSA B B
a bőrnél! : :

Műszaki könyvek

Balog Arthur:	Gázgépek működése	Lei 45.—
Balassa Frigyes:	A cséplőgépek szer- kezete és kezelése	180.—
Clementis László:	Bádogosság	72.—
Göndör Lajos:	Gyorsfutó benzinmotorok	
	Az automobil-, repülőgép-, kerékpár-, csónak- és eke-motorok működési és szerkezeti elveinek ismertetése, keze- lése és üzemzavarainak gyors meg- szüntetése (322 ábrával)	145.—
Hinsenkamp Bernát:	Elemi műszaki me- chanika	220.—
Jaloviczky Lajos:	Gázmotorok	150.—
	Vízgép- és víz- turbínák	130.—
Lázár Streck:	Házi vízvezeték, csá- tornázás, gázberend.	135.—
Bagossy Béla:	Elektromos erőátvitel	60.—
Jesch László:	Váltakozó áramu mo- torok	220.—
Rohonyi Gyula:	Az általános elektro- technika elemei	100.—
Sávoly Mihály:	A gőzmozdony leírása, működése és kezelése	110.—
Naszályi József:	A stabil gőzkazánok és gőzgépek gyakor- lati tankönyve	180.—
		240.—

**Elsőrangú szakmunkák
különböző szakmákból**

Mihalik Gyula:	Textilanyagisme és technológia	Lei 40.—
Littván Sándor:	Ipari számtan és ár- kalkuláció	40.—
Hollerung Gábor:	Mesterséges hűtés és jéggyártás	90.—
Dr. Hankó Vilmos:	Chemia a minden- nap életben	75.—
Grofcsik János:	Építőipari anyagtan	60.—
Borsányi József:	Kőműves és kőfaragó szerkezetek	72.—
Bodh József:	A cipészipar kézi- könyve	72.—
Dr. Dubovitz Hugó:	A szappangyártás	110.—
Diószeghy-Csipkay:	Fatechnológia. Fa- ipari szakirányu tan- könyv	130.—

Megrendelhető az összeg előzetes beküldése
ellenében vagy utánvétellel

a Brassói Lapok Könyvosztályától
Brassó, Kapu-ucca 64—66. szám.

10%	Tulhalmozott raktár miatt	10%
KÖPF H.	10%	BRASSÓ
BUTOR-RAKTÁR		KAPU-UCCA 51
10%	Árkedvezmény	10%

APRÓ HIRDETESEK

Egy szó ára: 3 lej. - Vastagabb betűvel 6 lej. - Állást keres-
nek 250% engedmény. - Legkisebb apróhirdetés ára 30 lej.

**Személyszállító
autó-vállalat.**
Jancsó. Telefon
5-30 Brassó, Fe-
lete-ucca 44. 9463

Aphrodan biztosan
gyógyít **köszvényt** és
rehumát. 6034

Cimexol holtbiz-
tosan kiirt minden **po-
loskát** családostól.
Egy üveg ára 20 lej. Fér-
lerakat: Krafft & Her-
berth, Brassó. 5088

Szépség ápolásáról
prospektust bárkinek in-
gyen, bérmentve küld
„Diana” gyógyszerár,
Oradea Mare (Nagyvá-
rad 3.) 5567

**Mielőtt ékszereit el-
adná, győződjön meg,
hogy platina, arany, ezüst**
briliáns, gyémánt és fog-
sorokért legmagasabb árat
fizet. 14 karátos arany tö-
mött karika gyűrű 750 lei
párja. Rosenberg M. ék-
szerész, Brassó, Kapu-
13 sz. 5400

Az ujjonnan alakuló Con-
stanței Hordógyár részére
keresünk állandó, munká-
ra azonnali belépésre jó
munkás **kádár segéde-
ket** transport hozdok ké-
szítésére. Fizetés 60 bani
literenként. Bővebbet a
tulajdonosnál, Georges
Macri Hotel Boulevard Con-
stanța. 6037

Eladó egy ház. Türk
József, Bolgarszeg Costei-
árok 5 sz. alatt. 6149

Azonnali belépésre
fordított jó fizetéssel
felveszek, Bartha Árpád,
Sft. Gheorghe-Sepsiszent-
györgy. 6143

Faszakmában jártas éret-
ségiizett fiatalember, ki a
román, magyar, német és
szláv nyelveket bírja,
iroda vezetését is vállalja,
valamely fa vállalatnál
állást keres. Ajánlatok
„Perfekt gyorsíró” jel-
gére a kiadóba. 6147

Gazdatiszt vagy ha-
sonló állást keres szőlő
mezőgazdaságban nagy
gyakorlattal, kitűnő bizo-
nyítványokkal rendelkező
középkorú egyén. Megke-
reséseket „Megbízható”
jeligére a kiadóhivatal to-
vábbít. 6145

Orih. Coser háznál
fiatalember teljes ellá-
tást keres. Cim 6145
szám alatt a kiadóba.

Kávéházak cukrászdák
és pékek figyelmébe! Ki
akarja biztosítani télire a
napj tejszállítást, pontos
és állandó szállítástól
gondoskodva, esetleg
írásbeli kötelezettség.
Ajánlatokat Hosszúfalusi
Tejcsarnokhoz kérek. 6148

Férfi és női divat fe-
hérműt, smyrna ké-
szítését elvállal kitűnő
referenciával bíró nő.
Cim 6142 sz. a. a kiadóban.

Szorgalmas 15 éven
felüli lányok felvétetnek
jó fizetés mellett. Hess
Első Erdélyi cukorka és
csokoládégyár R-T, Bras-
só-Brasov. 6141

Két tagból álló asszony-
nélküli vidéki család főz-
ni jól tudó, megbízható
szorgalmas, takarékos
házigazdónő keres. —
Ajánlatok: „Lelekiismeret-
tes” jeligére a kiadóba
küldendők. 6098

Eladó 50 métermázsá
zöldség, murok és petre-
zselém. Cim 6074 szám
alatt a kiadóban.

Személy autó
eladó. Brassó Fekete-
44. sz. Jancsó. 522

Gépirásra kettő
alatt bárkit megtanít
másolásokat elvállal
Kórház-ucca 19., hátul
emeleten.

Eladó 1 drb. erő-
állapotba levő Lehaide
(Abbieg maschine) ma-
nálati hossza 2250 m
súlya 1100 kiló. Ugyan-
egy jó házból való tü-
nőnek felvétetik. Cs
Berkeczky, bádogos. Ci
vársna.

Dada kerestetik rom-
házhoz. Cim 6188 szá-
alatt a kiadóhivatal

Ejjeli ör kerestetik,
mánnylevet beszélő
gvermektelen. Jelenke-
lehet: Brassó Hosszu-
szám alatt.

Fogtechnika:
állást keres. Cim 6188
nénél, Brassó, Hossz-
ucca 21.

Egy 4-es Clayton Sch-
leworth komplett üzemi-
pes gőzcséplő garat-
elutazás miatt sürgős-
eladó, Barabás Sándor
Kézdivásárhely, Str. G-
neral Avarescu No. 1
Csak személyesen tárg-
lok.

Bádogos és fiatal
katos segédek tömeg-
gyártására állandó ma-
kara felvétetnek. Velek
Conrad-nál, Szentjános-
32. Brassó.

Üzletáthelyezés.
telettel értesitem a
erdmű közönséget, az
üzlethelyiséget, az
ucca 48 szám alá, sz-
ben a Szent János-
val, helyeztem át. Te-
tisztelettel Ilyés Károly

Két jó mázó-
jó fizetéssel azonnali
vétetik. Segesvár, B-
ucca 38.

Varrógépek, kettő
párok legolcsóbb bes-
zési forrása Moldovai
Segesvár, Str. Regulei
dinánd 41

Eladó egy pár be-
bél 42 colos francia
ujja épített állapot-
minden elfogadható
Megtekinthető moter-
lom, Monostor No. 1
Vinga, vasut állomás

Bukarestben keres-
egy jó magyar rika-
magyar lapok árusítót
kávéházakban és mag-
házakban, jó kereset-
lett. Cim 6103. szám
a kiadóban.

Szántási társulat
oszlása miatt 1 drb. „
son” motoreke, 1 „
„Olliver” 2 barand-
vel és 1 drb. dupla-
gos boronával, az ap-
üzemképes állapotban
tányosan eladó. Kösz-
bit: Martin és Hans-
Brassó, Hosszu-ucca

Egy Máv. gyártású
2 cilindres 35 HP. h-
mobil eladó. Üzem-
megtekinthető. Cs-
falu 358.

Egy körülbélű 3 H.
gőzmotor eladó. Cal-
Baraolt.

Oktober 15-től gra-
írói tanfolyamot nyit
haladók-kezdők res-
jelentkezés kath. pol-
iskola igazgató iro-
jában.

Munkások könyvtár-
munkára, Kocsis-
telepen azonnali felvé-
nek.

Nyomatott a „Brassói Lapok” nyomdávalatának körirógépén, Brassóban.